

JETAKARI JOSANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZIITE

Ovethataantsi

1 ¹Naakara Pablo otyaantzimorori iroka osankinarentsi. Irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, tema iri Pava kovakaakenarori, ikaimashiretakena. Ari notsipatakari Sóstenes nosankinatzimiro. Iriitake nokempitakaantairi iyeki.

²Eerokara nosankinayetzini pikaratzi papatoventaari Pava janta Corinto-ki, pikaratzi jovatampatzikashireyetaimi Cristo Jesús. Iriira kaimashireyetaimi pitasorentsihireyetaantairi, pikempitaari pashineete nampiyetarori tsikarika janta, pairyaapiintayetairiri Avinkatharite Jesucristo, tema irijatzi Pinkathariven-tairi eejatzi irirori. ³Onkamintha ineshinonkayetaimi Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayetaimi, ari inkempit-zityaamiri eejatzi Avinkatharite Jesucristo.

Ipaasoonketakaitziri Pablo itasonkaventantaitzi

⁴Nopaasoonketapiintzirira naaka Pava, tema iniroite ikaminthaayetaimi, itsipashiretakagaamiri Cristo. ⁵Iriyatzi kantakaarori piñaaventapiintantaariri, okanta piyotakoperotantaariri eejatzi. ⁶Irootakera poisokeroyetantarori okaratzi netakari noñaaventakemiri Cristo. ⁷Pikantakara poyaaventari impiye Avinkatharite Jesucristo, tekatsi kovityii-motemine itasonkaventzimira onkantya

pantavaitantyaaniriri irirori. ⁸Iriira kantakaiyaarone pinkyaaryoventantyaariri irojatzi impiyantakyaari, ari onkantya eero otzimanta ompaitya iriyakoventapai-miri irirori. ⁹Oisokero jovimi Pava, iriitake kaimashireyetaimi okanta paapatziyantaariri Itomi, Avinkatharitera Jesucristo.

¿Itsiparyaatyamaranki irirori Cristo?

¹⁰Iyekiite, noshintsithatemi nompai-ryeeri Avinkatharite Jesucristo. Nokova-kotzimi paapatziyavakaaayetaiya, onkempivaityaaro aparonimi onkantyaami pikinkishiretaneete, eero pikantavakaamentavaitaro ompaiyetyaa-rika. ¹¹Tema nokemakeri isheninkamirin-kaite Cloé ikantapaakena te paapatziya-vakaa kameetha. ¹²Tzimatsi pitsipayetari janta kantatsiri: “Nokempisantziri naaka Pablo.” Pashine kantayetatsi: “Iri nokempisantzi naaka Apolos.” Pashine kantatsi: “Iri nokempisantzi naaka Pedro.” Tzimatsi pashine kantayetanain-tsiri: “Nokempisantziri naaka Cristo.” ¹³¿Itsiparyaatyamaranki irirori Cristo? ¿Naakatakema paikakotzimentakamiri? Tema poviinkaayetakaranki eerokaite, ¿Naakama ipaiyreetake, inkantaite: “Poviinkatzimentaari Pablo?” ¹⁴Iroora nopaasoonketantariri Pava okamintha te naaka oviinkaayetemine. Intaani noviinkaamatsitakeriranki Crispo, itsipatakari Gayo. ¹⁵Iroora eero itzimanta

janta kantashivaitachaneri iroñaaka:
 “Noviinkatzimentakari Pablo.” ¹⁶iJaa!
 Irijatzira noviinkaatzitakariranki
 Estéfanas, notsipataakeri isheninkamirin-
 kaite. Tera nonkinkishiretero tzimatsirika
 pashine noviinkaatakeri janta. ¹⁷Tera iro
 irotyaantantyaanari Cristo noviinkaa-
 tante, año jotyaantakena nonkamantan-
 tairo Kameethari Ñaantsi. Tera nonkem-
 pitakotapaakyaari iyotaneri noñaavent-
 yetzirora. Tema te nonkove amenaashi-
 vaityaaro irooperotataitzira ipaikakoyee-
 takeri Cristo.

**Iri Cristo, ishintsinka Pava,
 iriyotane eejatzi**

¹⁸Tema aririka ankinkithatakaavetyaari
 kaari oshiretachane tsika ikanta
 ipaikakoitakeri Cristo, ikempitakaantai
 masontzishireri anatyee. Irooma
 aakaite avisakoshiretaari anai, ayoyetai
 omaperotatya joñaakantakero ishintsinka.
¹⁹Tema josankinatakoyeetzitakeri kaari
 oshiretachane, ikantaitake:

Naapithateri iriyotane ikaratzi
 iyotanevetachari.

Nompeyapithateri ikinkishiretane
 ikaratzi kinkishiryaavetachari.

²⁰¿Tsikama inkantaiyaarika iyotaneri?
 ¿Tsikama inkantaiyaarika iyotzinkari
 ikaratzi iyotaantashivaitarori irooperotzi-
 motziriri iroñaaka iriroriite? Año Pava
 jimasontyaayetairi iroñaaka irika osavisa-
 tziite, ikaratzi iyotanevetachari pairani.
²¹Tema irikaite iyotanevaitashitachari,
 tera irimatanetero iriyotairi Pava. Irooma
 Pava matanetzirori jiyotaneta, onimota-
 kerirori irirori jovavisaakoshireyetairi
 ikaratzi kempisantañaanetairiri,
 okantavetaka itzimayetzi okempitzimove-
 takari masontzishirenkantsi onatzi
 iñaaneka Pava. ²²Aririka iriñeero
 nosheninkapayeeni judío intasonkaven-
 tantayeete, iroora inkempisantantaye-
 tyari iriroriite. Iriima griego-thatatsiri,

aririka inkemayeteri ikempitakaantari
 iriroriite iyotaneri inatzi, iriitakera
 inkempisantayeteri. ²³Irooma naaka,
 nokinkithatakotanairi Cristo tsikara
 ikanta ipaikakotzimentantaka. Irootake
 okompitzimotantakariri nosheninkapa-
 yeeni. Iriima griego-thatatsiri ikempita-
 kaantakena nomasontzishirevaitatyee. ²⁴Iro
 kantamaitachari aakaite, ayotaiyini
 joñaakantairo Cristo Itasorenka Pava,
 eejatzi iriyotane. Irojatzji jiyoyetairi
 maaroni ikaimashireyetairi Pava,
 onkantavetakya Judío-rika inatzi,
 kaaririka Judío, maaroni. ²⁵Tema Pava
 janayiri jiyotanevaitashitari atziriite,
 okantavetaka irika atziriite okempitzimo-
 vetakari masontzinkantsi onatzi ikantaye-
 takeri Pava. Tema Pava janayiri atziriite
 otzimimotziri ishintsinka, okantavetaka
 irika atziriite okempitzimotakari te
 aavyaantanete okaratzi ikantavetakari
 Pava.

²⁶Iyekiiite, ontzimatyepikinkishiryaako-
 tavakero tsikarika pikantaiyani eeroka
 pairani tekera inkaimashiretaitemiita.
 Tera intzimaperote iyotaneri pikaratai-
 yini, te intzimaperote piyevarite, te
 intzimaperote iriiperori pinkathariventzi-
 miri. ²⁷Iro kantacha Pava jiyoshiiyetairi
 ikempitakaantavetakari atziriite masontzi
 jinatzi, ari onkantya irovashiventaantai-
 yaariri apaata iyotanevaitashitaneri.
 Jiyoshiitayetairi eejatzi ikempitakaanta-
 yeevetakari kaari aavyaavaitaneri, ari
 onkantya irovashiventaantaiyaariri
 apaata iriiperoriite. ²⁸Arira ikenakaake-
 rori Pava jiyoshiiyetantaariri imaninta-
 minthatane atziriite kaari iriiperotzimo-
 yeterine. Arira okanta opoñaantaari
 iroñaaka inveyeetaaro okaratzi
 imanintaveetakari. ²⁹Ari ikenakairori
 Pava eero itzimanta impaitya asagaaven-
 tavaitachaneri. ³⁰Iriira Pava tsipashireta-
 kagaamiri Cristo Jesús, tsika itzimi
 jotyaantairi irirori iriyotanetakaayetai-

yaami, irovatampatzikashireyetaimi, irovameethashireyetaimi. Iri pinakoven-taimi pisaikashivaiyetantaari. ³¹Iroota-kera josankinatziyeetantakarori pairani, kantatsiri:

Tema tekatsi apantyaarone irasagaa-ventashivaitaitya apaniro. Iroora apantaperotarori asagaaventai-yaaro jantayetziri Avinkatharite.

Iñaaventayeetairi Cristo ipaikakoyeetakeri

2 ¹Iyeikiite, niyaapaitetakeranki naaka nareetami noñaaventantyaamiriri Pava, tera nonkempitakotapaakyaari iyotanevaitashitaneri, te nonintathavaitashitapaakyaami. ²Aña intaani nokovakita-tainakero noñaaventapiintanaimiri Jesucristo, ipaikakoyeetakeri. ³Te noñeero onimotena kameetha nosaikimo-yetakemi, aña tharovashire nokantaka. ⁴Ari okanta te okitsirinkantaperotantami noñaaneyetakari, te oshiyaro iñaane iyotanevaitashitaneri. Iro kantacha okaratzi noñaaneyetakari, omatakero oñaakantakeri Tasorentsinkantsi, oñaakantakero ishintsinka. ⁵Arira okantakari, iroora ishintsinka Pava ikempisantakaantakamiri, kaarira iriyotane atzirite matakayemirone.

Itasorenkara Pava oñaakantayetzirori

⁶Iro kantamaitacha, aririka ankinkitha-takaayeteri antakishiretaneri, arira aritziri añaaventakoteneri iyotanetaantsi. Iro kantacha iroka iyotanetaantsi, tera oshiyaro okaratzi jiyotanevaitashitari osavisatzi, okaratzi jiyotanevaitashitari pinkathariyevetachari iroñaaka. Tema eero ikantaitatyaani irikaite. ⁷Aña iroka iyotanetaantsi noñaaventziri naaka, tera iriyotakoperoyeero pairani. Okempivaitakaro iromanayeetayeeromi. Irootakera ikovitataikari Pava, ari onkantya añaayetantaiyaarori apaata irovaneenkaro. ⁸Irikaite pinkathariyevetachari

iroñaaka, tekatsira aparoni iyotakopero-terone iroka iyotanetaantsi. Arimi iriyotakeromi, eeromi ipaikakotakaantzi-miri Avinkatharite, otzimimoperotataitzi irovaneenkaro. ⁹Iro kantamaitachari, iroora josankinatakoyeetzitakari pairani, ikantaitake:

Okaratzi ishinetakeneriri Pava etakoyetaariri irirori,

Anaaperotataitziro jokitapiintaitari, ikemapiintaitziri,

Anaaperotataitziro okaratzi añaamampyaavetakari.

¹⁰Irooma aakaite, jotyaantakairi Itasorenka Pava onkantya iriyotakaantairori. Arira ikantari Tasorentsinkantsi, jiyotakaaperotakagairi Pava. ¹¹Tema tekatsi materone iriyoteneri ikinkishiretane pashine atziri, apaniro jiyotziro ishireki irirori. Ari ikempitari eejatzi Pava, tekatsi iyoteneriri ikinkishiretane, aña apaniro jiyotziro irirori ishireki. Irika Tasorentsinkantsitsiri, ishirera Pava jinatziri. ¹²Irootakera omantantari jinampishiretakairi Pava Itasorenka ashireki, onkantya ayoperoyetantaiyaarori okaratzi ishineyetakairi aakaite akempisantayetairi. Irootakera kaari kantaajatsine iroka iriyotairo osavisatziite, ¹³ikaratzi iyotaantapiintakerori jiyotashiminthavaitari irirori. Aña okaratzi añaaventakeri aakaite irootakera jiyotakaayetairi Tasorentsinkantsi. Irootakera akinkithata-kaayetairiri antakishiretaneri tsika okantakotajaanta ashireka.

¹⁴Iriima ikaratzi kaari antakishiretatsine, te inkempisantero iriroriite jiyotakaantavetakari Tasorentsinkantsi, aña okempitzimovaitakari masontzishirenkantsi. Te onkantaajate iriyotakotairo irirori, tema te inampishiretantari Tasorentsinkantsi iyotakaantayetyaariri. ¹⁵Irooma aakaite antakishiretaneri, aritake amayetairo ayotajaantairo maaroni tsikarika opaiyeta. Aritake

okantari, okantavetaka te inkemathapero-yetai osavisatziite tsika akantayetanaa aakaite. ¹⁶Irootakera josankinatakotziyee-takari jaka, kantatsiri:

¿Tzimatsima impaitya iyotakoperotai-rine ikinkishiretane Avinkatharite?

¿Tzimatsima impaitya materine iriyotairi? Irooma aakaite, jiyotakaayeetairora tsika okantakota ikinkishiretane Cristo.

Antavaitanaineriri Pava

3 ¹Iyeikiite, tetya nomataajatero nonkinkithatakaayetemi nokempitayirira nokinkithatakairi antakishiretaneri. Aña kempivaitakami ovakerami petanakaaro paventagaiyaari Cristo. Kempivaitakami eeniromi peenchaanikite, ²eeniromi ithotaayeeztzimi, tekera impayeetemirotatsinaayetatsiri ovaritentsi. Tema te onkante pinkemathayetairo okaratzi niyotaaветakamiri, eeniro pikantayeta irojatzi iroñaaka. ³Tekeraataara pantakishiretanete. Okaratzira piñaanaminthatavaayeta pikisakoneentavaita. ¿Kaarima iroka jimatayetapiintakeri osavisatziite? ⁴Tema tzimayetatsi janta, kantatsiri: “Nokempisantziri naaka Pablo.” Pashine kantayetatsi: “Iri nokempisantzi naaka Apolos.” ¿Kaarima iroka kempitakarori iñaanaminthatava-kaayeta osavisatziite?

⁵¿Niinkama naaka? ¿Niinkama Apolos? Naakamatsitake apiteroite iromperatane Pava, jotyaantakena nonkinkithatakaayetaimi onkantya pinkempisantantayetayaari eerokaite. ⁶Tema naaka joshiyakaa-ventayeetake itzimi pankitaintsiri. Iriima Apolos iri joshiyakaaventayeetakeri itzimi oyaatapaakenari ithamaitakotziro nopankitakeri. Iriima Pava iriitakera matajaantzirori jantakitakaayetziroripankirentsi. ⁷Te iririiperotajaante pankitakerori, ari ikempitari thamaitakotakerori. Aña iriira iriiiperotajaantatsiri

Pava, irantakishiretakaayetaimi. ⁸Kempivaitaka intzimerikami irantavaitakaitane. Irotyaantaitakeri impankivaite, irotyaantaitake pashine inthamaitakotero. Intaani impinamatsiyeetairi okaratzi jantavaimatsitake, iroiipiyeetairi inampiki, tema te inkovaperotajaantya iriroriite. ⁹Arira nokantaiyani naakaite, kempitavaitaka naakami antavaitziniriri Pava. Irooma eerokaite, pikempivaitakaro eerokami pankirentsimashi. Pikempivaitakaro eejatzi eerokaite, eerokami pankotsi.

¹⁰Naaka kempivaitakarori iyotzirori jovetsikiro. Naakara etakaantanakaro novetsikakero pankotsika, iriira Pava neshinonkatakanari okanta netantanakarori novetsikiro. Ipoña ipokapaake pashine thonkaterone irovetsikero. Iro kantacha ontzimaty eiramatsinkaventyaaro inthonkantyaarori kameetha. ¹¹Iriitakera Jesucristo oshiyaventakarori etapiintarori jaayeetziri jovetsikayeetan-taro pankotsi. Eerora okantzi ontzime irimpoyaayeetantyaairi. ¹²Aririka irovayeetakero etapiintarori, kantatsira iroñaaka inthonkayeetairo pankotsika. Irovetsikayeetantyaaro oro, kireeki, mapipayeeni poreryaayetatsiri. Ari onkantake eejatzi irovetsikayeetantyaaro inchakota, tsipanapayeeni. ¹³Iro kantacha, aririka ontaiya pankotsiyetatsiri, arira iriñeetero opaitarika jovetsikantayeetakarori pankotsiyetatsiri. ¹⁴Okempitaty, iroorika irovetsikayeetan-takya mapipayeeni, eerora aperoyeta ontaayetya, omapero okisotanetake okaratzi jovetsikayeetantakarori. Oshékira ipinaperoyeetakeri ovetsikakerori pankotsika. Arira inkempitayeetairiri eejatzi joshiyakaaventayeetakeri ovetsikiro pankotsi, impinaperoyeetairi eejatzi. ¹⁵Irooma, tzimatsirika ovetsikan-takarori pankotsi kaari shenkaatsine ontaayetya, kapichera ipinayeetairi irika. Arira inkempitayeetairiri eejatzi joshiya-

kaaventayeetakeri ovsitakerori iroka pankotsi, kapichera inkantaiya iravisako-shiretantaiyaari, iroshiyakovaitaiyaari avisakotatsiri intaavetyaami.

¹⁶¿Tema piyotaiyeroni eerokaite, eerokayetakera oshiyakaaventari pankotsika? Tema kempivaitakami eerokami intasorentsipankotetyaami Pava, eerokatake inampishiretantaka Tasorentsinkantsi. ¹⁷Aririka intzime ovaariperominthateriri oshiyakaaventari itasorentsipankote Pava, arira irovaaripe-rotairi Pava irirori, tema tasorentsi onatzi ipanko. Arira okanta joshiyakaaventayee-tzimi eejatzi eerokaite.

¹⁸Paamaiya jamataviitzimikari. Kempitaka tzi mayetatsi janta kantatsiri: “Iyotaner nonatzi.” Aña iro arivetachari irikaite inkinkishiretakoperotairomi okaratzi kempitzimovetakariri osavisatzi masontzishirenkantsi onatzi. Tema iroka, irootake kantakaiyaarone iriyotanetantaiyaari. ¹⁹Tema Pava te apantzimotyaaari okaratzi ikempitakaantashitapiintakari osavisatziite iyotanetaantsi onatzi. Irootakera josankinatakotziyeetakari pairani, ikantaitake:

Tema iri Pava oirikayetakeriri
iyotanevaitashitachari, iriyotashi-
nenkakiini.

²⁰Josankinatziyeetaka eejatzi kantatsiri: Jiyotzitakaro Pava ikinkishiretashi-vaiyetakari iyotanevaitashitaneri.

²¹Irootakera, eero jasagaaventavaintantaro atzirite okaratzi jiyomatsivetari iriroriite. Irooma eerokaite, aritake onkantake piyotakoyetairo maaroni: ²²Okaratzi niyotaaayetakemiri naaka, jiyotaaayetake-miri Apolos, jiyotaaayetakemiri Pedro, okantakota kipsatsisato, añaantarentsi, kaamanetaantsi, avisayetatsiri iroñaaka, avisayetatsineri apaata. Aritake onkantake piyotakoyetairo eerokaite

maaroni iroka, kempivaitaka eerokami ashityaaronemi maaroni,* ²³tema eerokaite jashitayetaa Cristo, iriima Cristo jashitari irirori Pava.

Irantavaire otyaantajanoriite

4 ¹Arira okantari, ontzimatye inkempi-takaanayeetaina iromperatane Cristo, naakaite jovake niyotaaayetairo kaari jiyotakoveeta pairani. ²Iro kantacha itzimirika jovayeetake irantayetairo ompaityaarika, ontzimatye irika inkyaaryoovetairo irimatantaiyaarori kameethaini. ³Niyotzi naaka pimonkatzi-yantatyaanari nokarataiyinira. Tekatsi ompaitzimotyana pikovirika pamenako-tenaro nantakerorika kameethaini. Tekatsi ompaitzimotaajatyana inkoverika iramenakoyetenaro jevayeta-tsiri nampitsiki. Tema te nonkinkishireta-kotapiintaajatyaro naaka nomonkatziya-yetyaari nokarataiyirini. ⁴Aririkami namenakotya naaka, kempitakaty te ontzimimotaajatena nokenakaashitane. Iro kantacha tera naaka amenakovaita-chane, aña iriitakera Avinkatharite amenakojanotainaneri tzi matsirika. ⁵Irootakera eero pimantaro eerokaite pimonkatziyayetairi impaityaarika. Aña iri Avinkatharite amenakoyetairine maaroitene impiyapaitetapaakerika. Iriitakera oñaakantapairone okaratzi antayetakeri omanaantsikiini. Ari iroñaakantapairo eejatzi okaratzi akinkishirevetari antayeterimi. Arira inkantaiyaari Avinkatharite tharomentai-neri apaata.

⁶Okaratzi noñaaventakemiri jaka, noshiyakaaventatyaara naaka notsipata-kari Apolos. Iroora nokantantamirori onkantya poisokerotantayarori Osankina-janorentsi, tema irootake ikantaitapiinta-keri: “Eero povanaatziitziro osankinain-

* 3.22: Ipaitaitziri jaka “Pedro,” irijatzira ipaiyeetziri “Cefas.”

chari.” Aritaima povashaantairo iroñaaka okaratzi pimonkatziyavakaapiintakana, pasagaaventapiintayetakana pinkantai-yeni, “Iriira irika anayiriri pashine.”

⁷Pikantayetakera ¿Piñaajaantakema eeroka panaakoyetairi pashineete? ¿Piyotashitakaroma apaniro okaratzi kaari jiyotaayeetzi? ¿Opaitakama pasagaaventantari pinkempitakaantavaita apanirora piyotanetashitaa?

⁸Pasagaaventavaitaiyakani eerokaite pikempitakoyetakari pinkathariite, ashaarantaneriite, ikaratzi aashiryaaneentavaitziri irovarite. Kempitavaitakami te niyotaayetemimi naakaite. Onkaminthaa-jatyaami pimpinkathariperoventantayetemi, ari onkantya nonkaratantyaamiri naaka tsika pipinkathariventantzi. ⁹Tema naakaite Otyaantajanoriite tera nonkempitaajatyaaari pinkathariite, te niriipero-taiyeni. Aña okempivaitakaro iroñaaka irovamaakaantakenami Pava, maaroitenei jamenakoyentayeetakana tsika ikantaakena jovamaayeetana, jamenakoyetakana atziriite eejatzi ikempitayetakari maninkariite. ¹⁰Ikinkishiretakoyetakana tekatsi apantyaanane nokinkithatakotziri-rira Cristo. Irooma eerokaite pikinkishiretakoyeta iyotaneri pinayetatzí pikinkithatakoyetairira irirori. Irooma naakaite ikinkishiretakoyetakana te naavyaashi-reperovainete. Irooma eerokaite ikinkishiretakoyetakemi aavyaashirevaitaneri pinatzi. Osheki iñaapinkathayeetakemi eerokaite, irooma naakaite, temacheeni. ¹¹Eekerora niyaatatzi noñaashivaitakaro, irojatzi nokantziro iroñaaka, notasheneentavaitzi, nomireneentavaitzi, thonkaneeronkatakotakana, jovatsinaavaitaitana, te ontzimimotena nopanko, ¹²osheki nantavaitake, naakajaantake antavaiventacha. Itzimirika impaitya kisaneentavaitanari,

noneshinonkayetari naakaite. Aririka irovatsinaavaitakana, amave nokantai-yani. ¹³Aririka inkaviyavaitaitena, nokokovayetzíro nontsimaryaaaye-tyaari. Ikempitakaantayetakana tekatsimi apantyaanane kaarashimi nonayetatye. Eeniro ikantayeetana irojatzi iroñaaka.

¹⁴Tera iro nosankinatantarori iroka nokovi novashikyaayetemi, aña nokovatzí nonkaminaayetemi, nokempitakotari ashitaaniri ikaminayiri iretakotane itomi. ¹⁵Kempitaka tzimavetaka osheki kovave-tainchari iriyotayemimi eerokaite, iro kantacha te niyote tzimavetakarika kovavetainchane irakameethatemi iroshiyaari ashitamiri. Irootakera noshiyakaaventakeri naaka, kempivaitaka iriimi Jesucristo matakaakenarone noshiyakotyaari ashitamiri, nokinkithata-kaapaakemiroranki Kameethari Ñaantsi.* ¹⁶Irootakera nosankinatantamirori iroka: Pinkempitakotaiyaanaro naaka. ¹⁷Irootakera notyaantantakamiriri iroñaaka Timoteo, tsika itzimi nokempitakaantziri eejatzi iriimi netakotane notomi, iriitake kyaaryooventakeri Avinkatharite. Iriitakera kinkishiretakaapaimirone tsika ikantakaakana Cristo, tsika nokanta niyotaayetairi kempisantzinkariite tsikarikapayeeni isaikayetzí. ¹⁸Tzimayeta-tsi pikarataiyirini janta ñaaperovaita-chari, ikovaiyini pinkempisanteri irirori. Iñaajaantzí eerora napiitairo nareetaiyaami. ¹⁹Iro kantacha thaankipaitera nompiyitapaakya, iriirika Pava kovaintsineri. Ari onkantya noñaantyaarori omaperorika jaavyaashirevaitanetzi ikaratzi ñaaperovaitainchari janta. Aamaashitya iñaavaiminthavaitashitaka. ²⁰Tema ikaratzi ipinkathariperoventairi Pava, iriitakera oñaakanerone jaavyaashirevaitanetzi. Tera iriñaavaiminthavaitashitya. ²¹¿Arima onimotakemi

* 4.15: Kantakotachari jaka “osheki,” ikaratzi 10,000.

nareetyaami novasankitaavaitapaakemi? Aña iro pinkovataike noneshinonkayeta-paakemi, eero noshintsiventavaitapaa-kemi.

**Jiyakoventayeetzi antayetziroori
kamaaroyetatsiri**

5 ¹Tema nokemake tzimatsi janta aparoni pikaratziri, jimayempivaita-piintake. Jimatataikero jantajaantakerori kaariperokitatsiri kaari ikemakoyeetzi kempityaarone irantayetero kaari kempisantatsine. Tema ipaantavaitaro irinirothori, iinatari iriri. ²¿Opaitama piñaaperovaiyetantari itzimataitzira pikaratziri janta matakakerori iroka? Tetya povashiretakovaitaari piñaakeri jantakero. Aña iro arivetacha pomishito-vakaanterimi irika shirampari.

³Okantavetaka te nosaikimotemi pinampiki, iro kantacha nokinkishiretakotapiintakami kempivaitaka arimi ankaratemi asaike janta. Irootakera pinkempitakaantantyaarori iroñaaka arimi ankarate janta, niyakoventakeri irika shiramparika. ⁴Ontzimatyeeera papatotaiya, pimpairyeeeri Avinkatharite Jesús, pinkempitakaanteromi aririkami nonkaratajaantemimi janta. Pimaterora iroñaaka okaratzi ikantakemiri Avinkatharite, ⁵pomishitoveri shiramparika, irovasankitaavaiteriita Satanás. Aamaashitya aritake onkantari irivasakoshiretai apaata impiyeerika Avinkatharite Jesús.

⁶Tera apantaro pasagaaventavaita. ¿Tema piyotero okaratzi ikantayeetakeri: “Kapicheeni onavetaka shineyakairori tanta, iro kantacha oshineyakairo maaroni tantapatha?” ⁷Pinkempitakaan-tairo eeroka posokatyeeromi shineyapa-thatakairori tanta, posheyetairo kameetha. Irootakera pimayeteri, pomishitoveri matapiintakerori kamaaro-yetatsiri, ari onkantya eero jantetaantaro. Aña ontzimatyee pinkempitaiyaaro tanta

kaari shineyatsine, jovapiintaitari joimoshirenkaitziroori kitaite “Anankor-yaantsi.” Tema ikamimentayetakai Cristo joshiyakaaventari oisha jovayeetari joimoshirenkayeetziroori Anankoryaantsi. ⁸Iroora amayentantaiyaarori okaratzi joshiyakaaventayeetakeri. Ontzimatyeeera ovashaantayetairo kamaaroyetatsiri, kaariperoyetatsiri, oshiyakaaventakari shineyakairori tanta. Aña ontzimatyee ankameethashiretai, añaavaiyetairo kyaaryootatsiri, oshiyakaaventakari tanta kaari shineyatsine.

⁹Aritake nosankinatzitakami pairani, nokantakemi: “Eerora paapatziyamintha-tari ikaratzi matapiintakerori kamaaroye-tatsiri.” ¹⁰Nokantayetakemirora iroka, tera iri nonkantakote ikaratzi kaari kempisan-tayetatsine, antayetziroori kamaaroyeta-tsiri, kisakovaitaneri, amatavitaner, ñaapinkathatashivaitariri oshiyakaarontsi. Iriimi nonkantakoyetemi, eerotya okantaa-jataimi pisaikayetaimi kipsatsikika. ¹¹Iriira nokantakotzi ikaratzi paitashiminthavaita-chari “Iyekiite.” Iriiyetakera eero paapatzi-yaminthayetaari, iriirika matapiintakerone kamaaroyetatsiri, kisakovaitaneri, ñaapin-kathatashivaitakari oshiyakaarontsi, ikaviyantavaitake, ishinkivaitapiinta, jamatavitantapiintake. Tera aritaajate payootayetairi irikaite. ¹²Tema te irovaye-tai aakaite iyakoventayetairi ikaratzi kaari kempisantayetaatsine. Aña iroora aritatsi iyakoventayetairi kempisantayetatsiri akaratapiintairi, irantayeterorika kaaripe-rotatsiri. ¹³Irootakera pookantyaariri irika shirampari matapiintakerori iroka kaaripe-rori. Irooma Pava iriira amenakoyetairine ikaratzi kaari kempisantayetatsine.

**Te arite iramenakotairo
amaimanetavakaane kaari kempisantatsine**

6 ¹Aririka pimaimanetavakaiya pikaratziri pikempisantzinkaritziri janta, te arite piyaate iramenakotemiro

jevayetatsiri nampitsiki, kaari kempisan-tzinkaritatsine. Aña iro aritatsi piyaata-shitavakaiya pikarataiyini itasorentsishi-retakaitaimi. ²¿Tema piyotaiyeni eerokayetake amenakoyetairine apaata maaroni osavisatziite? ¿Eeroma pimatziro povetsikayetero pomerentsitzimoyetamiri kapicheeni eerokaite? ³Tema aakatataike amenakoyetairine eejatzi maninkariite. ¿Eeroma okantzi amenakotantero okaratzi añaakotantayetziri iroñaaka? ⁴¿Opaitama pishinetantariri iramenakoyetaimi atziriite kaari pikaratapiintziri papatoventyaari Pava? ⁵Aña ontzima-tyeemi pimpashiventakotyaaro iroka. ¿Tekatsima iyotaneri pikarataiyini, ovetsikemironeri? ⁶Aña jiroka pikanta-piintaiyaka, piyaatashiyetakeri jevari kaari kempisantatsine, pikovakotakeri irovetsikayetemiro pimaimanetavakaa, okantavetaka pikantavakaiyavetaa “iyekiite.”

⁷Iroora oñaakantzirori eenirotatsi pikenashiyayeta, piyakoventavaitakeri pikarataiyini janta. ¿Opaitama kaari pamavetantaajataro inkaviyavaitaitemi, iramatavivaitaitemi? ⁸Iroora pimayeterimi iroka. Aña eerokatajaantaiyakenira kantzimoneentavakaacha, pamatavitavakaiyakani okantavetaka pikantavakaiyaveta “iyekiite.”

⁹¿Tema piyotaiyeni, eerora iñaayetairo apaata impinkathariventairi Pava ikaratzi kaariperoyetatsiri? Paamaventaiaara, otzimikari pikenakaashitane. Arira ikantayetari ikaratzi antapiintayetzirori kamaaroyetatsiri, ñaapinkathayetakeriri oshiyakaaronsi, mayempiriite, paantava-kaayetachari ishiraamparinkakiini, ¹⁰koshintzipayeeni, kisakovaitaneri, shinkiryaaantzi, kaviyantaneri, amatavitaneri. Eerora iñaayetairo impinkathariventairi Pava irikaite. ¹¹Pairani, ari pikantayevetakeri tsikarika pikaratzi eerokaite. Irooma iroñaaka okempivaitakaro

inkivayeetaimi, itasorentsishiretakaitaimi, jovatampatzikashireyetaimi, tema pipaiyaapiintairi Avinkatharite Jesucristo. Iriitakera Tasorentsinkantsi kantakaayetaamiri.

Piñaapinkathatantaiyaari Pava, tsikarika opaiyeta pantayetairi

¹²Tzimatsi kantayetatsiri: “Ishineyeetanao nantayetero tsikarika ompaiyetya.” Iro kantacha tera apantaro maaroni irantayeetero. Aritake okantaveta, ishineyeetairo antayetero tsikarika ompaiyetya. Iro kantacha tera ankovatatero atzirintantayetai ompaiyetyaarika ishineyeetairi. ¹³Tzimatsi kantayetatsiri eejatzi: “Iroora otzimantari ovaritentsi onimoneentatziitantairi amotziki. Iroora otzimantari amotzi, ankematziitanyaa-rori ovaritentsi.” Ari okantavetari, iro kantacha Pava irapiteroryaayetairo iroka, iraperotairo. Irootakera eero pikantavaitashitanta eeroka: “Iroora otzimantari avatha añaathatavakaantyaari.” Tera ari onkantyaari. Aña iro otzimantari avatha añaapinkathatantaiyaari Avinkatharite. Iroora itzimantari Avinkatharite animotakaantayetaiaari avathaka. ¹⁴Tema Pava, eero japerotajaantairo avathaka, aña ari iroviriintayetai, iroñaakantayetairo ishintsinka, ankempitaiyaari tsikara ikantaa ipiriintaaranki irirori Avinkatharite. ¹⁵¿Tema piyotaiyeni iri Cristo ashiyetaaro pivathaka? ¿Kantatsima aapithayetairi jashiyetaari irirori, ashinevaitairo avatha amayempivaitantyaaro? ¡Tera ari onkantya! ¹⁶¿Tema piyotaiyeni ikaratzi mayempivaitatsiri, kempitavaitanaka irovithaanakyaaromi iroka, aparoni ikantanaa ivathaki? Iro okantziri josankinayeetakeri:

Aparonira inkantayetaiya ivathaki jaavakaanaara.

¹⁷Iriima itzimi karatanairiri Avinkatharite, jovithaashiretanaatyaarira, kempita-

vaitaka aparoni ikantakaanaari. ¹⁸Ontzimatye pishishiyapithatero ñaathataantsi-tatsiri. Okarayetzira kantashivaiyetachari kaariperori jantayeetziri, kaarira atziri ovashinonkaa aantachaneri irirori, aña pashinera atziri jovashinonkaavaitakeri. Irooma iro irantake ñaathataantsiyeta-tsiri, iriira ovashinonkaavaitajaantaincha apaniro ivathaki. ¹⁹¿Tema piyotaiyeni iroora pivatha oshiyakarori pankotsi isaikantari Tasorentsinkantsi? Iriira Pava omperayetamiri. Tera eeroka añaashivai-tachane apaniro, ²⁰aña iri Pava pinakoventaperotaimiri onantaari jashiyetaami. Irootakera piñaapinkathatantaiyaariri Pava, tsikarika opaiyeta pantayetairi, okaratzi pikinkishiretari eejatzi.

Imaimanetavakaiya aavakaachari

7 ¹Iroñaaka nakemiro okaratzi posampitanari posankinareki: Iroora arivetacha eero jiinanta aparoni shirampari. ²Iro kantacha, ontzimatye piinantayetaiya, pimayempitzikari. Ari onkempitayetaiyaari eejatzi tsinaneete, ontzimatye oimentayetaiya. ³Arira aritziri piñaavakaayetapiintaiya paavakaayetara. ⁴Okaratzi jiinataitari, tera apaniro ashitaaro ovatha, aña irijatzi ashitaaro oimetari. Ari okempitari eejatzi, ikaratzi jiimetaitari, tera apaniro jashitaaro ivatha, aña irojatzi ashitaaro iinatakari. ⁵Irootakera, te aritanta poshitaaventyaaro piñaavakaapiintayetaiya paavakaayetara. Iro kantacha, kantatsiya pinkinkithavaitakaavakaiya onkantya pintziventapaitetantyaarori piñaañaatane. Impoña petanaiyaaro piñaavakaayetanaiya, ari onkantya eero jampotantami Satanás, tera piñaakotane-tajaantyaara eerokaite. ⁶Irooyetakera iroka noshinetantziri, iro kantacha tera noshintsiventantatye maaroiteni imonkarayetairo irokapayeeni. ⁷Aña nonkovataa-

vetya naaka maaroiteni shirampariite inkempitakotaiyaanaromi tsika nokanta naaka. Iro kantacha eerora omata iroka. Tema Pava jinashitakaro itasonkaventa-yetakai maaroni aakaite. Ari ikanta Pava itasonkaventantakari tsikarika ikaratzi kaari otzimayetanta itsipatari, iriima pashinepayeeni ontzimayete itsipatari.

⁸Ikaratzi kaari aavakaachaneriita, nokantziri: Iro aritatsi pisaikashivaitaiya eero otzimi pitsipatari, nokempitara naaka. Irojatziira nokantayetzariri ikaratzi kamayetatsiri itsipari. ⁹Irooma terika pimatero piñaakotanetya, ontzimatye pintsipatayetaiya. Tema iro aritatsi pintsipataiya, ari onkantya eero piñaantaro ayimavaitemi.

¹⁰Okaratzi jiinataitakari, aavakainchari, nokantziro: Te arite pookavakaayetaiya. Tera naaka kanterone iroka, aña iriitakera Avinkatharite. ¹¹Aririka pookavakaiya, iro aritatsi pisaikashivai-tya apaniro eero pitsipataa. Irooma eerorika, kantatsi pimpiyashitairi piimejanori. Eerokaite jiimetaitari, te arite pookayetero piinatakari.

¹²Nokantayetziri pashineete: Iyekiite, tzi matsirika piinatari kaari kempisantatsine, ontzimatye poisokerotyaaro, aapatziyakotakamirorika iroori. Ari nokantziri naaka, iro kantacha tera iri Avinkatharite shintsiventajaantemirone.

¹³Ari okempitzitari, aparoni tsinane oimetariri kaari kempisantatsine, ontzimatye oisokerotyaari irirori, jaapatziyakotakarorika. ¹⁴Tema okantavetaka te inkempisantzinkarite oime, itasorentsishiretakaitairi irirori, iroora kantakaantakerori iinaka. Ari ikempitzitari, aparoni shirampari kempisantaneri, iinantarori kaari kempisantatsine, itasorentsishiretakaitairo iroori, iriira kantakaantakerori oimeka. Irooma aririka irookavakaakya, kempitakara eero javisakoshireyetai

irovaiyane. Irooma itsipataavakaara, intasorentsishiretakaayetairi eejatzi irovaiyane. ¹⁵Iro kantamaitacha, inkoverika irookavakaiya, kaari kempisantatsine, kantatsi irimatero. Tekatsimaita shintsiventerine eero jookavakaa, akantayetairi “Iyeekiite,” eejatzi akantayetairi “Chookiite,” aayetzi-riri kaari kempisantatsine. Irooma kantatsirika aapatziyavakaiya kameethaini, iroora ikoviri Pava. ¹⁶Eeroka jiinaitakari, tera piyotero, kempitaka eerokatakera kantakaanterone iravisakoshiretantaiaari piime. Eeroka jiimetaitakari, tera piyotero, kempitaka eerokatakera kantakaanterone avisakoshiretantaiaari piina.

¹⁷Ari okantari. Tsikara akantayeta asaikayetzi, eerora athavaavaitaro ovashiñeero tsika akantapiinta. Iroora ikovakairi Avinkatharite, tema ari akantayetzitari ikaimashireyetantairi Pava. Irootake nokantantapiintakeri naaka irantayeetero nareetayetarira kempisantzinkariite tsikarika japatotaiyani. ¹⁸Thame oshiyakaaventavakero, aparoni shirampari itzimi totameshitainchari, irashi irovatyeerora tsika ikantaka. Terika intomeshitaanitya jetantanakarori ikempisantantaari, tekatsi ompaitya intomeshitaanitantaiaari iroñaaka. ¹⁹Tekatsira ompaitya aakarika totameshitainiri, terika antomeshitaanitya. Iro kovajanotachari antayetairo ikantairi Pava amayetairo. ²⁰Arira ankantayetaiaari maaroitene, eerora athavaavaitaro ovashiñeero tsikarika akantayeta ovakera ikaimashireyetantairi Pava. ²¹Ari okempitari eejatzi. Eerokarika omperanataari ikaimashireyetantakamiri Pava, eero okantzimoshirevaitami. Irooma aririka irothataakaapaintyaaro omperatamiri pishitovai, pimatero. ²²Ikarayetzi omperavaitaari ikaimashireyetairi Avinkatharite, ontzimatyete inkinkishiretya

isaikakaashivaitaarira. Ikarayetzi kaari jomperanayeetari ikaimashiretantaariri, okempivaitaarora iroñaaka iromperatanemi irinaatyete Cristo. ²³Tema Pava pinakoventaperotaimi onantari jashiyetaami, iro aritatsi eero pikempitakotaari iroñaaka omperanataari, ishintsiventavaitaitziri irimonkaratero ikovakaa-shitariri pashine atziri. ²⁴Iyeekiite, ontzimatyete maaroitene eerora athavaavaitaro tsikara akantayetara ikaimashiretantaari Pava okanta atsipashireyetantaariri.

²⁵Iroñaaka nakayeteri ikaratzi osampitakoventzirori evankaroite. Tera ontzime ikantakaantairi Avinkatharite okantakota iroka, iro kantacha nonkantemi naaka okaratzi nokinkishiretakotarori. Iriira Avinkatharite neshinonkataanari okanta paventaayetantaanari naaka. ²⁶Jiroka okaratzi nokinkishiretakotarori: Tema asaikimopaiteyetatziirora iroñaaka tsika jashinonkaavaiyetaita, iro aritatsi pashi povayetairo tsika pikantayetara pisaikayetzira iroñaaka. ²⁷Thame oshiyakaaventavakero, otzimirika eeroka piina, te aritzi pintsiparyeeyaaro. Terika ontzime piina, eero pikokovatzi pintsipatyete. ²⁸Irooma aririka pintsipatakya, tera pantero kaariperori. Ari okempitzitari aririka ontsipatyete evankaro otzimi ikampitantaitakeri aantayeariri shirampari, tera antero kaariperori. Iro kantacha ikaratzi aavakaayetachari, aritake iriñaayetake pomerentsitzimotyetaarine. Intaanira nokantashitami naaka onkantya eero piñaantayetaro pomerentsitzimovaiyetyaamiri eerokaite. ²⁹Iyeekiite, kempitaka irootaintsi omonkarapaitetya. Ari etanakyaaro iroñaaka, ikaratzi tzimayetatsiri iinaite, ontzimatyete inkempitakaantairo terikami ontzimatyete. ³⁰Ikarayetzi iravaiyetachari, ontzimatyete inkempitakaantairo tekatsi ompaitya iravavaitantyaari. Ikaratziki moshirevayietatsiri, ontzimatyete

inkempitakaantayetairo tekatsi ompaitya inkimoshirevaitantyaari. Ikarayetzi amanantayetatsiri opaiyetarika, ontzimaty inkempitakaantairo te iriimi ashityaarone. ³¹Itzimirika otzimimoyetzi opaiyetarika jaka, ontzimaty inkempitakaantairo, te apantaperotajaan-tyaaro. Tema irootzimatake ompeyashivaiyetaiya okaratzi tzimayetatsiri kipatsiki, okaratzi antapiintayeveetakari.

³²Irootakera nokovakoyetaimiri eerokaite eero pikinkishiretakovaitantaro maaroni iroka. Ikaratzi kaari tsipayetachane, inkamaityaaro irantanairo ikoviri Avinkatharite, tsika onkantya irinimotakaantyaariri. ³³Iriima ikaratzi aavakainchari, ontzimaty irinimotakaayetairo itsipatari, ontzimaty inkinkishiretakotapiintairo tzimayetatsiri jaka kipatsiki.

³⁴Naakero, apitera onkantya iroshiretakotapiintaiyaari. Ari okempitzitari eejatzi tsinane kaari tsipatachane, eejatzi evankaro, kantatsi onkamaityaaro ikoviri Avinkatharite, tsikarika opaiyetari antayetzi eejatzi okaratzi okinkishireyetai. Irooma okaratzi tsipayetainchari, ontzimaty onimotakairi oime, onkinkishiretakotairo eejatzi tzimayetatsiri jaka kipatsiki. ³⁵Tera noshintsiventatyeeimi nokantantayetamirori iroka. Aña iro aritatsi nonkantayetemiro onkantya nominthatakaantayetyaamiri pantayetairo onkarate kameethatizimotemine, ari onkantya pinkamaiperotantaiyaariri Avinkatharite.

³⁶Tzimatsirika ashityaarone irevankarote antarokitaintsiri, iriñaakerorika aritatsi ontsipaty, kantatsi omatero, te onkaariperote. Aavakaavaitya. * ³⁷Iriima ashitarori evankaro, kaari kovatsine ontsipaty, kameethatake eejatzi okaratzi jantakeri, tema iro ikovakeri iranteri

irirori. ³⁸Ari okantari. Aririka aavakaakya irevankarote, jantakero kameethari irika. Irooma eerorika itsipatakaaro, jantajaan-takerora kameethatajaantatsiri.

³⁹Aparoni iinataitari, okovaperotaty ontsipatapiintyaari oime eenirora aavakaa. Irooma aririka inkamimotakero, osaikashivaitaara iroori, kantatsi agai pashine oime, iro kantacha ontzimaty inkempisantzinkarite eejatzi irirori. ⁴⁰Iro kantacha tzimatsi nokinkishiretari naaka, arira onkimoshireperoteri iroka osaikashivaitaiya, eerorika agai pashine. Kempitakara Itasorenka Pava ñaavaitakaanarori iroka.

Ovaritentsi jashitakaitariri oshiyakaarontsi

8 ¹Iroñaaka nakayeteri osampitakoven-tzirori ovaritentsi jashitakaayeetariri oshiyakaarontsi. Tzimatsi opaiyeta ayotakotayetzirori irokapayeeni, kaari jiyotayetzi pashine kempisantzinkariite, arira onkantakemi asagaaventzimotyaaari. Eerora amatziro iroka, aña iro aritatsi etakoyetaiyyaari irikaite, ankokovayetairo antharomentashiretakaaantyaariri. ²Arira okanta itzimayetantari asagaaventavaitachari, kantatsiri: “Naaka iyoperotaneri.” Iro kantacha tekeraatara iriyotanetya ikaratzi kantayetatsiri. ³Iriima Pava jiyoyetziri irirori ikaratzi etakotaariri.

⁴Nakavakeri iroñaaka osampitakoven-tzirori ovaritentsi jashitakaayeetariri oshiyakaarontsi. Tema ayotaiyini aakaite ipaitarika ikantayeetziri oshiyakaarontsi, te ontzimimotaaajateri irañaaantare. Tera intzimayete pashine pavatatsine, aña apatziro ikanta Pavajanori. ⁵Niyotzi tzimayetatsi jaka kipatsiki oshiyakaaron-tsi ivavanetashiitakari, eejatzi ikaratzi tzimayetatsiri inkiteki ivavanetashivaitaitakari. Iriiyetakera ipaitashivaitapiinta-

* 7.36-38: Kantakotachari jaka “ashitarori irevankarote,” irijatzira kantakotachari kampilantakerori iinantaaro evankaroka.

kari, ikantaitzi: “pava,” pashine ikantaitzi “novinkatharite.” ⁶Irooma aakaite, aparoni ikanta apaitziri “Pava.” Iriitake ashitairi, itzimi ovetsikayetakero maaroni. Iriira kantakaarori atzimayetantari. Ari okempitari eejatzi, aparonira apaitziri “Novinkatharite.” Iriitakera Jesucristo, itzimi jovetsikakaayeetakeri maaroni. Iriira kantakaarori okanta añaatayetaari.

⁷Iro kantacha tziatsi osheki kaari iyotakoterone iroka. Irootake itzimayetan-tari ametapiintakarori jashitakaari ovaritentsi oshiyakaarontsi, irovimaityaa-roya ovaritentsika. Irikaite atzirite, ikaratzi matapiintavetakarori, okantave-taa ikempisantayetai, eentashirera ikantayetaka iroñaaka. Aririka irovayetai-yaaro ovaritentsika onkempitzimotyaa-ri jantakero kaariperori. ⁸Iro kantacha tera iro ovayetari matakairone irakameetha-tantairi Pava. Tema ontzimerika ovariten-tsi apinkapiintane, te antero kaariperori. Aririka antzivaivetakyaaromi iroka, tera ovameethashiretai eejatzi. ⁹Iro kantacha ontzimatyee paamaventayetya, potzikashi-revaitzirikari eentashireriite, pinkanta-yete: “Nosaikashivaita naaka, kantatsi novayetyaari ipaiyetarika.” ¹⁰Pinkinkishi-retakotero opaita avisatsineri irokityaami irikaite eentashiretaneri. Okempitay-iriñeemi povavaitya janta jashitakaayee-tari ovaritentsi oshiyakaarontsi. Okanta-vetaka pikantapiintayevetaka eerokaite: “Niyotzi naaka, te ontzimajaante irañaan-tare irika oshiyakaarontsi,” aamaashi-tyaara kantatsi irimatanakero iroyaari irirori. ¹¹Arira onkantya irika eentashireri, irantantanakyaarori irirori kaariperotzi-motziriri. Eerokatakera kantakaashita-kyaarone. ¿Tema pipaitayevetaari “Iyekite?” ¿Tema ikamimentayetaari irirori Cristo? ¹²Arira pikenakaakerori

eeroka okanta pikaariperotakaantakariri irikaite. Povatsiperotakerira, peentashire-perotakaakeri. Aña pikaariperotzimomai-takari eejatzi eeroka Cristo. ¹³Irootakera eeromi novantapiintataitaarimi naaka vathatsi, ari onkantya eero noitzipinaashi-retantari ikaratzi nopaiyetairi “Iyekite.”

Irimonkarayeeteneri Otyaantajanoriite

9 ¹¿Eeroma okantzi naaka nosaikashi-vaitya? ¿Kaarima naaka Otyaantaja-nori ñaajaantakeriri Jesús, Avinkatharite? ¿Kaarima naaka kempisantakaaajaantaimi-riri Avinkatharite? ²Kempitaka tziayeta-tsi pashine kaari iyotenane naakara Otyaantajanori. Irooma eerokaite piyotaiyini, tema eerokayetake ikempisan-takaayetai Avinkatharite nokinkithatako-yetaimirira, iroora oñaakantziro-ri naakatakera Otyaantajanori.

³Jiroka nonkanteriri ikaratzi ñaaventa-vaitanari: ⁴¿Tema aritzi intziyeetena naakaite? ⁵¿Eeroma aritzi naaka ontzime notsipatari, kempisantsiriri eejatzi? Aririka ontzime, ¿eeroma aritzi nontsipa-tanakyaaro janta pisaikaiyini eerokaite? Iroora jimatapiintakeri pashine Otyaanta-janoriite, iro jimatapiintzitari ikaratzi jirentzitari Avinkatharite, eejatzi Cefas.* ⁶Piyotaiyini eerokaite eekero nantavaita-tzi naaka, onkantya naantyaari nañaan-tyaari, irojatzi jantziri Bernabé. ¿Intaanima nokantakaayetakaro naakaite te ishineyeetenaro novashaantero nantavaire nonkinkithatakaantyaari? ⁷Pinkinkishiretakotero tsika ikanta ovayiri tziatsisiri ijevare. ¿Aritatsima impinateri ijevare impantyaariri irovarite? Ari ikempitzitari pankivaitatsiri, ¿Eeroma aritzi irovaiyaaro ivankire? Eejatzi ikempitzitari piravaitachari, ¿eeroma aritzi iranintaiyaari ipira?*

* 9.5: Ikantayeetzi jaka “Cefas,” iriitakera Pedro. * 9.7: Kantakotachari jaka “ipira,” iriira cabra-payeeni, tsika itzimi jirayeetapiintziri ichochone.

⁸¿Pikinkishiretama eerokaite okaratzi nokantayetakemiri iroora jametashimatsi-taiyarini atziriite? Aña irojaztira oñaaventakotzitataitakari Ikantakaantaitane. ⁹Tema josankinatztikaranki Moisés-ni, kantatsiri:

Aririka pantavaitakairi aparoni piratsi, te arite intasheneentavaite. ¿Pikinkishiretama intaanira piratsi joshiretakotaka Pava ikantantakari?

¹⁰¡Tera! Aña aakayetataike joshiyakaaventaitakeri. Irojaztira joshiyakaaventzi-tayeetakairi ikantaitake:

Tzimatsirika pankivaitaneri, tzimatsirika otekakivaitaneri, iro jimatan-tarori iroka onkantya irovantaiyaa-rori.

¹¹Ari okempitzitari, tema naakaite aventuraashiretakaayetaamiri, ¿Eeroma aritzi pimpayetaina nañaantyaari?

¹²Iroora pantapiintakeneriri pashinepayeeni janta. ¿Eeroma aritzi pimatataitenaro naakaite? Iro kantacha, tera noshintsiventapiintemi nonkantemiro iroka. Aña amave nokantaiyakero. Tema te nonkovaiyeni nomanonkemi eerokaite petanakarora pikempisantairora Kameethari Ñaantsi noñaaventayetaimiri Cristo.

¹³¿Tema piyotaiyeni jovapiintaro omperatasorentsitaari tzimakaantatsiri okaratzi jashitakaitarori tasorentsipankoki? ¿Tema piyotaiyeni ikaratzi piratsi jashitakaitariri Pava pomepirinimento-tsiki, oshinetaantsitzi irovayetyaari omperatasorentsitaari? ¹⁴Arira okempitzitari eejatzi okaratzi ikantakaantanari Avinkatharite nokinkithayetairora Kameethari Ñaantsi, ontzimatye impinayeetaina nantantyaarori.

¹⁵Tera noshintsiventemi pairani nosaikimotantakamiri pimayetenaro. Tera noshintsiventemi eejatzi iroñaaka okaratzi nosankinatantamiri. Aña iro nokovataike nonkamemi naaka, tekera

intzimanakeeta impaitya kantatsineri: “Tera kyaaryoo onatye okaratzi jasagaa-ventavaitakari Pablo.” ¹⁶Tera nasagaa-ventavaityaaro naaka nokinkithatakaayetaimiro Kameethari Naantsi. Aña kempivaitakara iriira Pava shintsiventanari nantairo, okantavetaka te naaka minthatashivaityaarone. Eerorika nomatairo iroka. Ilkantamacheetana naaka!

¹⁷Naakami kovashivaitakyaarone nomatero, ari nonkovovatakeromi impinayeetena. Aña Pava ovataikenari nomayetairo iroka. ¹⁸Arira okantaka, tekatsira ompaitya noyaaventantyaari pimpinayetaina eerokaite. Tema nokempitakaantaro iroomi impinayeetenarimi okaratzi noñeero nokimoshiretai. Tema iroora nokimoshiretantaari iroñaaka tera nonkovakotaimiro okaratzi nokinkithatakaayetaimiro Kameethari Ñaantsi. ¹⁹Arira nokenakairo nosaikashivaitantaari, tekatsi impaitya shintsiventavaitenari ipinanara. Iro kantacha naakatajaantake kempitakaantacha onampitaari. Tema ari onkantya navisakoshiretakaantaiyaari osheki atziri.

²⁰Arira nokantzitaro eejatzi nontsipatyaaririka nosheninkapayeeni judfo, nomatzitarora okaratzi jameyeteri iriroriite, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari. Irojaztira nomatzitari nonkempiyaari pankiventarori Ikantakaantaitane, nomonkaratziro naaka eejatzi, okantavetaka niyovetaka tekatsi shintsiventenanane nompankiventyaaro, tema ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari. ²¹Ari okantzitari, aririka nonkarateri kaari kemakotaa-jaterone Ikantakaantaitane, nokempitakotari iriroriite, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari. Iro kantacha tera nompiyathatajaantyaari Pava, tema ontzimatye nomonkarayero ikantanari Cristo nantero.

²²Ari okempitzitari, aririka nonkarateri eentashirevaitaneri, nokempitakotari jantayetziri iriroriite, ari onkantya

iravisakoshireyetantaiyaari. Ari nokempitayetziriri maaroiteni nashiyetachari atzirite, ari onkantya iravisakoshireyetantaiyaari tsikarika inkarate iriroriite. ²³Iro nomayetantaro maaroni iroka onkantya nonkinkithatakaantantyaarori Kameethari Ñaantsi, ari onkantya nonkarayetantaiyaari eejatzi naaka, itasonkaventayeetaa-nara.

²⁴¿Tema pinkinkishiretero tsika ikanta monkatziyavakaachari ishiyeeyani onkantya iriñeetantyaariri intzime etyaarone irareetya? Aparonira inkantya etyaarone irareetya, iriitakera impina-yeeteri. Arira pinkempitayetaiyaari eerokaite. ²⁵Ikaratzi ñaantapiintakarori onkantya irimonkatziyavakaantyaari, ontzimatyera inkempoyaavainetya, iriñaashivaityaaro intzitayetyaro okaratzi ineveyetari. Iroora jimatantayetarori iroka onkantya impinayeetantyaariri, iramathaiyeetantaiyaari shivitha-tapo. Iro kantamaitacha sampiyanetatsi iroka. Irooma aakaite, okaratzi oshiyakaaventachari impinayeetari, eerora othonkaneta. ²⁶Irootakera noshiyakaaventantapiintarori naaka okempivaitaro noshiyateemi, te nontempaavaitya. Nokempitakaantaro noñaashintsivaityaaromi nonkaposante, te nonkaposashivaityaaro tampyeenka. ²⁷Okaratzi noñaashivaitakaro notziventavitaka, nokempitakaantavaitakero novatha nomperatatyeyaaromi. Irootakera nomatantakarori, ari onkantya eero ikempitakaantyeetantaa-nari joyiishitayetziri, eero amenaashivaitanta nokinkithatakaantapiintakera.

Ikaminaaventaitziro okaratzi iñaapinkathatashiyeetari

10 ¹Iyeekiite, eero apeyakotaro tsika okanta iñaayetakeri avaisatziite. Iro ipampithatake aparoni menkori janta tsika te inampiitaro. Jimontyaayetakaro inkaare, joviryaataitapaintakeneri. ²Arira joñaakan-takero javentaashiretakari Moisés-ni, ipampithatakeri menkori, jimontyaakaro inkaare.* ³Jovaiyakaroni eejatzi avaisatziite okaratzi itasonkaventayeetakeri. ⁴Jimiretai-yakaroni jiñaa itasonkaventayeetakeri oshitovaatzimotakeri shirantaaki. Tema iriitajaantakera Cristo tsipashireyetakariri, iri oñaakakeriri jiñaa shirantaaki. Aña iri Cristo kempivaitakarori iroka shirantaa. ⁵Iro kantacha, tziatsi osheki iriroriite kaari irinimote Pava, irootakera ikamakaan-tantayetakariri tsika te inampiitaro.

⁶Okaratzi avisaintsiri, tziatsira oshiyakaaventakairi, ari onkantya eero akempitantari iriroriite, anevetyaaro antero kaariperori. ⁷Iroora eero aritanta aakaite ankempiyaari pashineete itharomentavaita iñaapinkathatashivai-tari oshiyakaarontsi. Tema irootake jimayetakeri avaisatziite pairani, jiroka ikinkithatakoyeetakeriri:

Ithointaiyakani atziri, jovavaitaiyani, jiravaitaiyini.

Ari ikatziyeeyanakani itharomenta-shivaitaiyanakani.*

⁸Ari okempitari eejatzi, te arite antayetero kamaarotatsiri. Irojatz jantayetakeri avaisatziite, irootakera iñaantayetakarori ikamakaantake aparoni kitaite 23,000 atziri.* ⁹Ari okempitzakari eejatzi te aritzi

* **10.2:** Iroora jimayetakeri kempitakarori oviinkaantaantsi iroñaaka, tema aririka iroviinkaatayeetya, joñaakantairo tziatsi javentaashiretanaari. * **10.7:** Okaratzi ikantakoyeetziri jaka "itharomentashivaita," iro jantakeri pairani ivaisatziite judío-payeeni jovetsikake oshiyakaarontsi kempivaitariri iryaani vaca, iri joimoshirenkaventaayarini, iñaapinkathavaitziri irika oshiyakaarontsi. Pamenero eejatzi "Tsika Ikantayeetziro Ñaantsipayeeni" tsika okantakota "Ikantakaantaitane." * **10.8:** Pamenero eejatzi "Tsika Ikantayeetziro Ñaantsipayeeni" tsika okantakota "Balaam."

ovatsimayeri Pava. Irojatzí jimayetakeri pairani iriroriite, irootakera jatsikayetantakariri maranke.* ¹⁰Ari okempitzitari eejatzí te aritzí ankiñaanevaite. Irojatzira jimayetazitakari. Iroora iñaantayetakarori japerotakeri ipaiyeetzízi “Aperotantaneri.”*
¹¹Maaroni irokapayeeni avisayetaintsiri, irootakera joshiyakaaventayeetakairi, josankinatakoyeetakero onkantya iriyotaa-yetantairori iroñaaka aakaite, tema asaikapaitetantayaaro othonkimataara kipatsi. ¹²Paamaventayetaiya eerokaite. Eero pikantayetzi, “Eerora nomatataitziro naaka iroka,” omapokashitakari pimatana-kero eejatzí eeroka. ¹³Iro kantacha piñaake-rorika pinevetashirevaityaaro, pinkinkishi-retero tera apaniro pikantaka eeroka, aña jimatataikero ikitsirinkayetakero pashine atziriite. Kinataneri jinatzi Pava, eero ishinetzimi irirori irineveshireperotakaityaa-miro kaari pinkitsirinke. Aririka piñaakero pinevetashirevaitya, iriitajaantakera Pava oñaakemirone tsika pinkantya pinkitsirin-kantyaarori, onkempivaitanakyaaaro pishiyapithatatyeeeromi.

¹⁴Netakotaneete, irootakera pinkempitakaantantyaarori pishiyapithatatyee-romi, piñaayeteririka pashineete iroimoshirenkero iñaapinkathavaitziri oshiyakaarontsi. ¹⁵Iroñaaka tziimatsi nonkantayetemiri, nonkempitakaanta-tyeemi iyotaneri pinatyeeemi nonkantemi-rora. Pinkinkishiretakoyeterora. ¹⁶Tema apatotapiintaiyanira iravaitaiyini, akinkithashiretakotziro iñaañaaventakeri-ranki Cristo, imiretaiyakarini iriyotaa-neete, ¿Kaarima iroka ovithaavakaantsi, apatoyetaara oimoshirenkiri Cristo ikapathainkatzimentakai? Aririka ampetoryeero tanta, ¿Kaarima iroka ovithaavakaantsi, oimoshirenkirora ivatha Cristo, akinkishiretakotziro

ikamimentayetakai? ¹⁷Ari okanta, aririka ovayetakyaaro, intzimayevetakya osheki akarataiyini apatotaiyani, maaroni ovaiyarori tanta jovetsikayeetakeri apapatharoini. Ari akantayetaari aakaite, akempitayetaaro apapathatatsiri. ¹⁸Ari ikempitayetari eejatzí nosheninkapayeeni Israel-mirinkaite, jovithaavakaayeta eejatzí iriroriite, itaayetairo jashitakaariri Pava janta pomepirinimentotsiki.

¹⁹Irootakera kempitataikarori okaratzi jantapiintayetakeri pashinesatzi atziriite ipometayetziniri ivavanevaitashitari.

¿Piñaajaantakema nokantatziira añaane-tatsira ikaratzi ivavanevaitashitakari?

²⁰¡Tera! Iro kantzimaitacha tziimataita-tsira peyari amamenavaitachari, iri ikempitakaantakeri ivavane, iriitake jashitakaantapiintayetakari irovarite. Aña kaarira Pava irashitakaayetya irovarite. Irootakera kaari nokovakaaye-tzimiri eerokaite pinkempiyayetyaari povayetaiyaaro okaratzi jashitakaavaita-shitariri peyariite, povithagaarikari iriroriite. ²¹Tera aritzí pimiretyaaro otzimi amiretapiintari akinkishiretakot-ziri Avinkatharite, pimatakerorika pimiretapiintakaro okaratzi jashitaka-yeetariri peyari. Ari okempitzitari, tera aritzí poyaaro otzimi ovapiintari akinkishiretakotziri Avinkatharite, pimatakerorika povapiintakaro okaratzi jashitakaayeetariri peyari. ²²¿Akova-tziima ovatsimayeri Avinkatharite? ¿Anayirima otzimira irirori ishintsinka?

**¿Arima notzikashirevaitantake
iñaapinkathashireyeetairi Pava?**

²³Jiroka ikantayeezti: “Ishineyeetanaro nantayetero tsikarika ompaiyetya.” Iro kantacha tera apantaro maaroni irantayeetero. Aritake okantavetaka,

* **10.9:** Pamenero eejatzí “Tsika Ikantayeeztiro Ñaantsipayeeni” tsika okantakota “Moisés.”

* **10.10:** Pamenero eejatzí “Tsika Ikantayeeztiro Ñaantsipayeeni” tsika okantakota “Coré.”

ishineyeetairo antayetero tsikarika ompaiyetya. Iro kantacha tzimayetatsira opaita antayetziri kaari minthatakaiaayarine pashinepayeeni irantayetairo kameethari. ²⁴Tera aritzi intaani ankinkishiretakovaityaaro akovayetziri aakaite, aña iro aritatsi añaashintsiventaiyaaro kameethatzimoterine pashinepayeeni. ²⁵Aririka pamanantzimate vathatsi, eero posampitakoventavaitziri, pinkante: “¿Ipoñaatyaama irika vathatsi janta ipomeyeetziniri oshiyakaantsi?” Aña pamananteri, poyaari. ²⁶Tema iri Avinkatharite, ashitari ikaratzi tzimayetatsiri kipatsiki. ²⁷Ari okempitzitari, aririka inkaimemi payooteri kaari kempisantsine, payooteri pikovirika. Eero posampitakoventavaitziri pinkante: “¿Ipoñaatyaama irika vathatsi janta ipomeyeetziniri oshiyakaantsi?” Aña poyaari. ²⁸Irooma tzimatsirika kamantemineri, inkantemi: “Irika vathatsi ipoñaatya janta ipomeyeetziniri oshiyakaantsi,” eerora povari. Iroora pimatantakarori iroka pikinkishiretakotanakari kantakemiri, pikinkishiretanaka eejatzi kantatsi irovaariperoshiretante. ²⁹Tema nokantakemira “kantatsi irovaariperoshiretante,” te iro nonkantakote irovaariperoshiretemi eeroka, aña iri nokantakotzi itzimi kamantakemiri, kantatsira irovaariperoshireteri irirori. Kempitaka ari posampitanakena naaka, pinkante: “¿Opaitama nontzitantavaityaariri naaka intaanima cheeni ikinkishiretakotana pashineka atziri?” ³⁰Tema nopaasoonkeventziri Pava noñaayetziro novari, ¿opaitama

nonkinkishiretakotantaaarori onkarate inkishimaitenari?”

³¹Jiroka nakemi: Aririka povavaiyetya, pinkinkishiretakoterora, pinkantashirete: “Tzimatsirika ñaayetenaneri novavaiya, ¿arima notzikashirevaitakeri irika iñaapinkathashiretairo Pava?” Arira pinkempitzityaarori pimirevaiya, eejatzi pantayetairo tsikarika opaiyetarika.

³²Ontzimatye paamaventaiya eero poitzipinashiretantari Judío-yetatsiri, kaari judío-yetatsine, ikaratzi pikaratapiintziri papatoventari Pava, maaroni. ³³Irootakera nantziri naaka, nopankiventaro nonimotakaantayetyaari maaroni atziriite okaratzi nantayetziri. Tera intaani nantero kameethatzimotanari naaka, aña iro nantzi onkarate kameethatzimoterine pashinepayeeni, ari onkantya iravisakoshiretantaiyaari.

11 ¹Pinkempitakotaiyaanaro naaka. Iroora nomatziri naaka, nokempitakotari Cristo.

Ovashikainaro tsinaneete

²Notharomentaiyami iroñaaka, tema pikamaitakaro okaratzi nametakaakamiri, okaratzi niyotaakemiri. ³Iro kantacha, jiroka nokoviri piyotero: Iriira Cristo ijevaritari shirampariite. Iriima shirampariite iriira ojevaritari tsinaneete. Iriima Pava iriira ijevaritari Cristo. ⁴Okaratzi ametapiintakari ashiramparitzika, te apashikainata aririka añaañaate, aririka ankinkithatakaante. Aririkami ampashikainatzimotantakyaami, ovinkatharyaa kero aito. ⁵Irooma tsinaneete kaari

* **11.3:** Kantakotachari jaka “ijevaritari,” irojatzi kantakotachari “iitoitari.” Tema iroovaitake okaratzi saikantairi aitoki otzimi kinkishiretakairi, akovantayetari antayetero akovayetziri, kempitavaitaka iroomi aitojevatainemi antayetero opaiyetarika. Kantatsira ankante: “Aitotari Cristo.” Irojatzi kempitakarori aririka ankante: “Ijevatai Cristo.” * **11.4:** Kantakotachari jaka “ovinkatharyaa kero aito.” Tera ayotakoperotajaantero opaita kantakotachari “aito.” Tema tzimayetatsi kantayetatsiri iri Cristo oshiyakaaventari “aito.” Tzimatsi pashine kantayetatsiri iroora kantakotachari “aitojanori.” Tema aririka ampashikainatya añaañaate, akempitakotakarora tsinane. Ovinkatharyaa yetakera pashinepayeeni.

pashikainatachane oñaañaatayetzira, okinkithatakantayetzi, ovinkatharyaan-takera. Okempitakovaitakaro tsinanepa-yeeni ameezirori oishi. ⁶Aparoni tsinane kaari kovatsine ompashikainatya, ameeperotataiterotya oishi. Tema maaroni jiyotayeetzi pashiventaantsira onatzi, ontzimatyera ompashikainatya. ⁷Iriima shirampariite eero ipashikainavaita irirori, tema ikempitakoyetari Pava, iriira Pava ovaneenkatakariri. Irooma tsinane, iri shirampari ovaneenkatakarori. ⁸Tema pairani ovakera jovetsikantakarori Pava etanakarori tsinane, iroora jaake ivatha shirampari jovetsikantakarori. Irooma ovakera jovetsikantakarori Pava etanakarori shirampari, tera iro iraaake ovatha tsinane. ⁹Ari okempitzitakari, ovakera Pava jovetsikantarori tsinane iriira jovetsikajaantakeneri shirampari, tema tekatsi intsipavaitya. Iriima shirampari, tera iro irovetsikaitene tsinane. ¹⁰Irootakera ompashikainatantyaari tsinane onkantya oñaakantantyaarori tzimatsira oñaapinkathatane iroori, ari onkantya onimotakaantyaariri eejatzi maninkariite. ¹¹Te ontzimashitya tsinane, te intzimashitya shirampari, aña apiteroite jashitari Avinkatharite, ikovityaavakaa apitero. ¹²Tema etanakarori tsinane ivatha shirampari jovetsikayeetake. Iro kantacha eejatzi, ikaratzi shiramparitaatsiri iroñaaka, iro tsinane ovaiyantayetairiri. Tema apiteroka iriira Pava kantakaarori itzimayetantari. ¹³¿Ipaítama pikinkishiretakotarori iroñaaka okaratzi nokantayetakemiri? ¿Aritatsima tsinanepayeeni oñaañaateri Pava eero opashikainata? ¹⁴Aakaite ashiramparitzika iroñaaka, tera ametaro osanthaayetero aishi, aritake ampashiventakya. ¹⁵Irooma tsinaneeete, irootake ovaneenkatakarori. Kempivaitaka iroomi oishi oshiyanyakyaarone ovashikainaro. ¹⁶Tzimatsirika janta kovatsiri

inkisakoshiretyaaro, jiroka nonkanteriri: Irootajaantakera nametapiintakari naaka niyotaantziro. Irojatzí ikantapiintayetziri apatoventariri Pava tsikarikapayeeni janta.

Amenaashivaitara joimoshirenkaitziro irayootane Avinkatharite

¹⁷Iro kantamaitacha, tzimatsira pashine nonkantakotemiri, eerora notharomentakotamiro. Tema te onkameethatzimotena pantapiintakeri papatotaiyani. Onkaratemi kameethatzimotemine, irojatzitaitakera jovasankitaaventaitakemiri. ¹⁸Tema nokemake ikamantayeetakena pinashiye-tavakaaka janta papatotapiintaiyani. Iro nonkempisanterimi, ¹⁹tema iro avisapiintatsineri iroka. Kempitaka tzimayetatsi kovashivaitachaneri inkantakotaiteri “Iriira iriiperori irika.” ²⁰Arira okempitapiintari papatotaiyani eerokaite payootavakaiyani, amenaashivaitara poimoshirenkiro apaiyetziri “Irayootane Avinkatharite.” ²¹Tema povapiintakaro thaankiperoi pashitari. Tasheneenta ikantayeta pashinepayeeni. Tzimatsi pashine shinkivaiyetachari. ²²¿Arima onkantyaari? ¿Tekatsima pipankopayeeni tsika povapiintayetyaaro pashitari, tsika piravaitapiinte? ¿Pimanintatziirima ikaratzi apatotapiintachari iñaapinkathayetzirira Pava? ¿Pithainkavaitatziirima kovityaavaitatsiri? ¿Pikinkishiretama ari nontharomentakyaamiro? Eerora.

Opoñaantanakari irayootane Avinkatharite (Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³Okaratzi niyotaakemiri pairani okantakota opoñaantanakari “Irayootane Avinkatharite,” iriitakera Avinkatharite iyotaakenarori. Jirokatakera: Okantaranki tsireni tekerá impithokashitaiyaari Avinkatharite Jesús, jaakero tanta, ²⁴ipaasoonkeventakero, ipetoryaakero, ipoña ikantake: “Poyaaro, novatha onatzi,

tema iro kamimentemine. Irootakera pinkinkishiretantapiintyaanari.” ²⁵Ari ikempitaakero eejatzi ikaratakero jovaiyani, jaakotakero imiretaitari, ikantzi: “Niraane onatzi, irootakera shitovaatatsine onkantya iravisakoshiretantaiyaari osheki atziri. Irootakera pimatapiintairi aririka pimiretyaaro, aririka pinkinkishiretakotapiintena.”

²⁶Arira povapiintaiyaaro, pimiretapiintaiyaaro eeroka, ari onkantya piyotakaantaiyaariri atzirite ikamimentayetai Avinkatharite. Irootakera pimatapiintayetairi irojatzii impiyantaiyaari Avinkatharite.

Ovaminthavaitashitakyaarone irayootane Avinkatharite

²⁷Tzimatsirika ovaminthavaitashitakyaarone, iraminthavaitashitakyaarone, kempivaitakara iriitajaantakemi Avinkatharite inthainkavathatake, ithainkakero eejatzi iriraane. ²⁸Aña iro aritatsi, teker oyaaro, teker irero, ontzimayeera ankinkishiretakotavakya kameethashiretakairika. ²⁹Tzimatsirika ovashivaitakyaarone, irashivaitakyaarone kaari pampithashiretakoperoterone oshiyakaaventachari “ivatha,” arira irovasankitaitakeri. ³⁰Irootakera itzimantayetari shipetavaitatsiri, mantsiyavaitatsiri, tzimayetatsi makoryaayetaintsiri. ³¹Irooma akinkishi-reperotanakarika teker ovanakyaaro, eerora añajaantziro irovasankitai Pava. ³²Iro kantacha aririka irovasankitaavaitakai, iñaantakaavaitatyeeerora inkempitakaantatyee aakatakemi itomijanori. Ari onkantya eero jovasankitaaperotantai apaata, ikempitakaantayetairi tsikara inkantayetairi osavisatziite.

³³Iyeekiite, irootakera okovantari poyaakotavakaayetaiya eerokaite, eero posasatekavaita aririka papatotaiyaani payootavakaiyani. ³⁴Pitashaatziiirika, povanakya pipankoki teker piyaatanakeeta, ari onkantya eero iñaakaantaitami

papatotakya. Aririka nareetakya nonkivantemi, ari nothotyaakemiro niyotaaayetemiro irokapayeeni.

Tasonkaventashiretaantsi

12 ¹Iroñaaka nonkantemiro tsika okantakota tasonkaventashiretaantsi. Iyeekiite, te nonkove onkompitzi-motyaami. ²Piyotaiyini eeroka, pairani teker pinkempisantayetanake, tzimapiintatsi pikenakaashitane, iminhashiretakaapiintashiitami piyaatashiteri oshiyakaarontsi kaari ñaavaitaajatatsine. ³Irootakera nonkamantantyaamirori iroka: Intzimerika janta kinkithatakaanta-tsine, inkantapaake “iKamaarivé Jesús!” kaarira Itasorenka Pava ñaavaitakairine irika. Irooma aririka inkante, “Avinkatharite inatzi Jesús,” iriira Tasorentsinkantsi ñaavaitakairiri.

⁴Aparoni inatzi Tasorentsinkantsi, iro kantacha tzimatsi osheki tsika ikenakayiro itasonkaventayetakai onkantya amatantyaarori. ⁵Aparoni inatzi Avinkatharite, iro kantacha tzimatsi osheki tsika ankenakayero antavaitaineri irirori.

⁶Aparoni ikanta Pava, iro kantacha tzimatsi osheki tsika okanta opoñaantakari jimatakaayetairo opaiyetarika.

⁷Maaroni aakaite, tzimayetatsi opaiyeta jimatakaayetairi Tasorentsinkantsi ari onkantya aminthakaantayetaiyaariri pashine kempisantzinkarite irantayetairo irirori kameethari. Arira ikenakairori irirori Tasorentsinkantsi joñaakanta, jimatakaayetairora opaiyetarika. ⁸Thame oshiyakaaventavakero, tzimayetatsi itzimi itasonkaventake Tasorentsinkantsi ari okanta jiyotanetantari. Tzimatsi pashine itzimi itasonkaventake Tasorentsinkantsi ari okanta ikinkithatakotantarori okaratzi ipampithashiretanaari.

⁹Tzimatsi pashine itzimi itasonkaventa-jaantake Tasorentsinkantsi ari okanta javentaashiretziitantaari. Tzimatsi

pashine itzimi itasonkaventake Tasorentsinkantsi ari okanta itekatsitakaantan-tari. ¹⁰Tzimatsi pashine itzimi jimatakaakeri irirori intasonkaventante, pashine itzimi jimatakaakeri irirori inkamantantannerite, pashine itzimi jimatakaakeri irapiitakotairo okaratzi ikamantantakeri kamantantanneri, onkantya iriñaantyaa-rori iriirika Tasorentsinkantsi matakaakeri inkamantantero. Tzimatsi pashine itzimi jimatakaake iriñaavaiyetero pashineyetsiri ñaantsi, tzimatsi pashine itzimi jimatakaake irovaakañaanetairo okaratzi iñaaventayeetakeri. ¹¹Maaroni iroka irootakera itasonkaventantayetakeri Tasorentsinkantsi, jimatakaantakero tsikarika opaiyetarika. Aparoni ikanta Tasorentsinkantsi. Iriitajaantake matzirori itasonkaventayetakai aakaite, jimatakaayetairo okaratzi ikoviri irirori.

¹²Arira okantari ovithaavakaantaye-taari, joshiyakaantayeetairo aakami ivatha Cristo. Tema tsikara akantavathayetara, irootakera matakaayetairoi opaiyetarika. Arira akempitzitayetaari eejatzi aakaite, onashiyeta amayetairo opaiyetarika. ¹³Tema aparoni ikanta Tasorentsinkantsi itzimi oviinkaatakaayetairi, ari okanta ovithaavakaantaari, onkantavetakya aakarika judío-payeeni, griego-thatatsiri, omperataari, saikashivaitaari, maaroni. Okempivaitaaro maaroni antsipatavakagaiya aakaite arapiintayetairo jiñaa añaakaashiretanta-tsiri, oshiyakaaventakeri Tasorentsinkantsi.

¹⁴Pinkinkishiretakotero tsika okanta avatha. Aparoni akanta avathaki, iro kantacha tzimatsi osheki onashiyeta opaiyetarika amayeteri. ¹⁵¿Kantatsima oñaavaite aitzí, oñaanatero ako, onkantero: “Te nirooperote naaka, te nonkempityaami eeroka pimatziro porikayetziro opaiyetarika?” ¿Tema irooperote eejatzi aitzika? ¹⁶¿Kantatsima

oñaavaite oyempita, oñaanatero oki, onkantero: “Te nirooperote naaka, te nonkempityaami eeroka piñaayetziro opaiyetarika?” ¿Tema irooperote eejatzi ayempita? ¹⁷Iroomi iyoshiitachanemi oki avathaki, ¿arima onkantakemi ankeme? Iroomi iyoshiitachanemi ayempita, ¿arima onkantakemi ankemantyaaromi osankaane? ¹⁸Ari okantari avatha. Tema iriira Pava matakakeri jovetsikakero, tsikara okantajaanta ikovake irovetsikero, ari onkantya onashiyetantyaari ompaityaarika omayeteri. ¹⁹Arimi oshiyavakaiyaami maaroni tsikara okantayetara avatha, eerotya avatharomi. ²⁰Arira okantari aparoni onatzi avatha, iro kantacha tzimatsi osheki onashiyeta opaiyetarika amatantayetyaaroni. ²¹¿Kantatsima oñaavaite oki, oñaanatero ako, onkantero: “Naaka kovaperotajaantacha, irooma eeroka, tera?” ¿Kantatsima oñaavaite aito, onkempitakotyaaro okaratzi oñaavaitakeri aitzí? ²²¡Eerora omatziro! Aña okaratzi tzimatsiri avathaki kaari kempitzimotainemi iroopero onatye, irootakera kovaperotajaantachari. ²³Iroora akithaantapiintari, omanayiro avathapayeeni, akempitakaantaro ñaapinkatharentsi onayetatzí janta. Okaratzi omanakoyetziri avathaki, akempitakaantaro irooperokimi onayetzi. ²⁴Irooma okaratzi kaari omanayetapiintziri avathaki otzimi iñaayeetapiintziri, tera ontzime tsikarika ompaitya antayeterori iroori. Ari ikempitzitari Pava jovetsikakerora avatha, ontzimatyera anethaayetairo kempitzimovetakairi kaari kovaperotajaantachane. ²⁵Eerora okantzi ampitharyeero okaratzi avathatari. Aña iro aritatsi, anethaatzitairo maaroni avathatari. ²⁶Aririka ovatsinaavaiya kapicheeni avathaki, kempivaitakara ovatsinaakyaami maaroitleniki avatha. Aririka ovaneenkavaiya kapicheeni

avathaki, kimoshirera ankantya maaroite-niki avatha.

²⁷Arira akantayetaari aakaite akaratzi aventuraashireyetaari Cristo, kempitavai-taka aakaite ivathami anayetaimi Cristo. ²⁸Jirokara tsika ikantakaayetaari Pava ikaratzi kempisantayeetaatsiri: Etanakaro, tzimatsi Otyaantajanori. Apitetanaintsiri, tzimatsi kamantantaneriite. Mavatanain-siri, tzimatsi iyotaantaniiriite. Ipoñaapaaka itzimayetanake tasonkaven-tantaneri, tekatsitakaantaneri, ampitako-taneri, jevatakaantaneri, ñaavaiyetzirori pashineyetatsiri ñaantsi. ²⁹¿Maaronima Otyaantajanoritzi? ¿Maaronima akaman-tantaneritzi? ¿Maaronima ayotaantaneri-tzi? ¿Maaronima atasonkaventantaneri-tzi? ³⁰¿Maaronima atekatsitakaantaneri-tzi? ¿Maaronima añaavaiyetziro pashine-yetatsiri ñaantsi? ¿Maaronima ovaakañaanetanetzi? ³¹Aña iro aritatsi, pinkovatziiyete intasonkaventayeetaimi pimayetantyaarori kovaperotajaanta-chari. Iro kantamaitacha, tzimatsira opaita otzimi anayirori iroka. Aritake nonkamantemiro iroñaaka.

Iroora kovaperotajaantachari etakotanka

13 ¹Thame ankantashitavakya kantatsi noñaavaiteero naaka pashineyetatsiri ñaantsi iñaavaiyetziro pashine atziri, nomatzitakyaaromi okaratzi iñaavaitziri maninkariite. ¿Tema kameethavaivetaka iroka? Iro kantacha terika nomatero netakotantya nantanta-rori iroka, nokameniminthavaitashita-kara. ²Ari okempitizitari eejatzi, thame ankantashitavakya kamantantaneri nonatzi naaka, niyotakotziro okaratzi kaari jiyotakoveeta pairani, navaentaatzi-tari Pava ari onkantakemi iroshirinkenaro otzishi irovatziyeero tsikarika janta. ¿Tema kameethavaivetaka iroka? Iro kantacha terika netakotantya nantanta-rori iroka, tekatsimacheeni nomonkaraye.

³Eejatzi okempitari, thame ankantashita-vakya arimi nompashitantyaaro maaroni tzimimotanari onkantya ontzimantyaari iroyaari kovityaavaitatsiri. Ankantashita-vakya osheki natsipeventakari impaityaa-rika, notaaventavaikari. ¿Tema kameethavaivetaka iroka? Iro kantacha terika netakotantya nomatantarori iroka, tekatsira nanintagaiya.

⁴Itzimira etakotantachari, tsinampari jinatzi, kaminthaantaneri, te inkisakovai-tanetya, te irasagaavainetya, te iñaapero-vainetya. ⁵Itzimira etakotantachari te inkaariperovaantenete, te inthañaavaine-tya, te inkisanetya, te irovapithaantatzii-tyaaro inkisaneentante. ⁶Itzimira etakotantachari te inkimoshireventero jantakerorika kaariperori, aña iro ikimoshireventzi irirori iriyotakoyeetairo kyaaryoori. ⁷Itzimira etakotantachari amavevaitapiintaneri inatzi, ikempisanta-piintanetzi, tzimatsi iroyaakotapiintane, joisokerotapiintaneta.

⁸Eero othonkaneta etakotanka. Irooma pashinepayeeni aritake onthonkanetaiya, okempitatya, iroka kamantantaneritaan-tsi, iñaavaiyeetantaitaro pashinetatsiri ñaantsi, jiyotayeetairo opaiyetarika. ⁹Tema tekera jiyotayeetziro maaroni, tekera ikamantantayeetziro okantakoyeta maaroni tzimayetatsiri. ¹⁰Irooma aririka onkaratapaaake otzimi monkaratachane, eeroora akovanairo maaroni onkarate peyayetaachane. ¹¹Iroovaitake akempiye-tara atziritzika. Eenirorika eenchaantzi, akempitayetari eenchaani, tsika ikantziro iñaavaitzi, tsika ikantziro ikinkishireyeta, tsika okanta ipampithashiryaaari. Irooma aririka antaritapaake, eero akempitakota-naari tsika ikantayetara irirori. ¹²Kantatsi oshiyakaantero eejatzi tsika akantara amenaatyaaro ashirota. Eero akofaatzii kameethaperoini, eero ayotajaantzi tsika akantavaita. Irooma apaata ari ayotako-peroyetairi tsika ikanta Pava, ari

ankempitaiyaari irirori jiyoyetaira aakaite. ¹³Jiokara karatatsiri mava kantaitapiintaachane osaike, eerora othonkanetaa: aventaashirenka, oyaako-ventanka, etakotanka. Iroora kovaperota-jaantachari iroka etakotanka.

**Iriñaavaitayeetanyaaro
pashinetatsiri ñaantsi**

14 ¹Pinkyaaaryoovero onkantya petakoyetantanyaari. Pinkokova-peromaitaiyaaro eejatzi intasonkaventa-yeetaimi onkantya pimayetanyaarori tsikarika opaiyetarika. Okempitaitaiyaaro iroka pinkamantantanneritai. ²Aririka apatotaiyaani ankarateri kempisantzinkariite, tzimatsirika intasonkaventyeetake iriñaavaitantanakyaaro pashinethatatsiri ñaantsi, eero akemathatziri, eero ayotziro opaita ikantziri. Tera iro iñaavaitantari irika ankemathatantyaariri aakaite, aña iriira Pava kemathaterine. ³Irooma intzimerika intasonkaventyeetakeri inkamantante, iriira kinkithatakaineri maaroni aakaite, onkantya irovetsikashiretakaantayetairi, intharomentakaantayetairi, imposhenkashiretantairi. ⁴Ikaratzi ñaavaitzirori pashinethatatsiri ñaantsi, apanirora itharomentashirevaita. Iriima kamantantanneritaintsiri, iriira tharomentashiretakaayetariri maaroiteni kempisantzinkariite ikaratzi apatoyetachari. ⁵Osheki onimovetyaana maaronirika eerokaite pimatero piñaavaitantyaaromi pashinethatatsiri ñaantsi. Iroora onimoperotataitenari maaronimi eerokaite pimateromi pinkamantantannerite. Irootakera anayirori pashine. Iro kantacha tzimatsirika materone irovaakoñaaneteri ñaavaitzirori pashinethatatsiri ñaantsi, iriitakera tharomentakaayetyaarine kempisantzinkariite ikaratzi apatoyetachari.

⁶Iyekiite, thame ankantashitavakya, niyaatake nareetami janta, intaani

noñaavaitantapaakaro pashinethatatsiri ñaantsi. ¿Notharomentashiretakaakemima? Thame ankantashitavakya eejatzi niyaatake janta, nokinkithatakotakemirom ikemathatakagaanari Pava, nopampithashiretakaami, nokamantayetaimiro, niyotayetaimiro eejatzi. Iroora opoñaan-tatainakari pitharomentashiretanaa. ⁷Intsityaa noshiyakaaventavakemirom eejatzi, okempitakaro aririka ashovirivaite, aririka ampiyompivaite. Eerorika anashitaro oyameninka, irojatzi apiipiite, tekatsira iyoterone opaitarika akoviri ampanthayeri. ⁸Ari okempitari eejatzi aririka antyoote. Eerorika okameñeenkatziri kameetha, tekatsira iyotatsine akaimatziiri ovayiritya. ⁹Ari pinkempitayetyaari eejatzi eerokaite. Eerorika piñaavaitathantaro inkemathayeeteri, piñaavaiminthavaitashitakara. ¹⁰Kempitaka jaka kipatsikira osheki nashiyetachari ñaantsi iñaavaitayeetziri. Tzimaye-tatsira osheki opaiyetarika ikantayeetziri iñaavaitayeetzi. ¹¹Tzimatsirika ñaanatan-tanarori pashinethatatsiri ñaantsi kaari nokemathatziri, nokempitakaantari pashinesatzi inatzi, ari ikempitzitanari eejatzi irirori. Tera nosheninkamirinkatari kameethaini. ¹²Niyotzi naaka, pikovaperotaiyakeroni eerokaite intasonkaventyeetemi janta. Iro kantacha ontzimatyera pinkokovaperoyetairi pintharomentashiretakaayetaiyaaari maaroiteni apatotapiintayetachari janta.

¹³Tzimatsirika ñaavaitzirori pashinethatatsiri ñaantsi, ontzimatyera inkovakotairi Pava onkantya irimatakantaiyaariri irovaakakoñaanetairo iñaavaiyetzi.

¹⁴Aririka noñaañaatantyaaro naaka pashinethatatsiri ñaantsi kaari nokemathatziri noñaavaitziri, kempitaka notharomentaventashitakaro, okantavetaka te nonkemathatero okaratzi noñaañaatziri. ¹⁵Aña iro kameethatataitsi noñaañaatantyaaro ñaantsi nokema-

thatziri, onkarate tharomentakaiyaanari eejatzi. Arira nonkanterori eejatzi nompanthaaventeririka Pava. ¹⁶Thame ankantashitavakya, tzimatsi piyotainchari japatotaiyani, ari petanakaro eeroka pipaasoonketziri Pava, iro kantacha apaniro eeroka pitharomentavaitaka, iriima pikarataiyirini te intasonkaventa-yeeteri inkemathatantyaarori piñaavaie-takeri. ¿Arima iranintaavaitakyaaro irirori pinkantayetakeri? Te iriyotaajatzitya eejatzi kameetharika inkantaiyeni “¡Ari onkantyaari!” ¹⁷Arivetaka pipaasoonketake eeroka. Iriima pashinepayeeni janta temacheeni povetsikashiretakaayetyaari. ¹⁸Osheki nopaasoonketapiintakeri naaka Pava iñaañaatakaanaro pashinethatsiri ñaantsi, kempivaitakami nanaakemi pimatapiintzirora eerokaite. ¹⁹Irooma aririka nonkarateri napatotya pashinepayeeni kempisantzinkariite te nomatero. Irootyaami nonkovaperotaitemi naaka noñaavaitemi kapicheeni onkantya inkemathatantyaanari, tetyaami nonkovaajatero noñaavaiperotataite kaari inkemathataitenari. Irootakera nomatairi okanta niyotaantantaari kameethaini.*

²⁰Iyeikiite, eero poshiyari ipampithashireta eenchaani, aña iro aritatsi poshiyaari ipampithashireta antari. Arivetakara pinkempitakotyaari eenchaani okantakota eero pantantayetaro kaariperori. ²¹Pinkinkishiretakotero Ikantakaan-taitane osankinatakotachari, kantatsiri: Jirokara ikantakeri Avinkatharite: Tzimatsi nokoviri nonkanteriri irika atziriite, Inkarate notyaanteri, pashinesatziri irinatye ñaavaiyetzirori pashine-thatsiri ñaantsi, iriira kamantaiyeroneri irika.

Iro kantacha eero ikempisantavakeri. ²²Jirokara oshiyakaaventachari. Arira mataka itasonkaventayeetakai añaavai-tantyaaro pashinetatsiri ñaantsi, iroora joñaakayeetziriri kaari kempisantatsine. Iroora omatantakari itasonkaventayeeta-kai onkantya ankamantantantyaari, iroora joñaakayeetairi aakaite akempisantzinkariyetzi. ²³Akantashitavakya, ari papatotaiyaani maaroitene eeroka, maaroitene piñaañaatantyaaro pashine-thatsiri ñaantsi. Impoña inkyaapaake kaari kempisantatsine, kaari itasonkaventayeetzi. ¿Eeroma ikantapaake: “¡Ishinkiventatya irika!” ²⁴Intsityaa ankantashitavakya papatotaiyani eerokaite janta pikamantantzi. Impoña inkyaapaake kaari itasonkaventayeetzi, kaari kempisantatsine. Arira pooñaaronteneri eerokaite ikinkishirevaitashitari irirori, iroora inkinkishiretakotantanaiyaari, ²⁵iro ompoñaantyaari inkamantantairo okaratzi ikinkishirevaitashitakari iromananeki, impoña irotyeerovanake iñaapinkathatanairi Pava, inkante: “Omaperotatya itsipashiretami Pava eerokaite jaka.”

²⁶Iyeikiite, jirokara onkarate pantayetairi aririka papatotapiintaiyaani. Kantayetatsi impanthaayeetairo Salmo, iriyotaantayeetai, kamantakoyetairone okaratzi ikemathatakagairiri Pava, iriñaavaitakaayetairi pashinethayetatsiri ñaantsi, intzimayetai ovaakakoñaanetai-rone. Tema maaroni otzimi pantayetairi ontzimatyepovetsikashiretakaantaiyaari pashinepayeeni. ²⁷Tzimatsirika ñaavaitantarori pashinethatsiri ñaantsi, eerora itzimaperotajaantzi osheki, intaanira inkantya apite, terika inkarate mava. Eerora okantzi irakivaavakaiyaani

* **14.19:** Ikantakotakeri jaka Pablo “noñaavaitemi kapicheeni,” iroora oshiyarori inkante “nokovataike noñaavaite 5 ñaanchaaniki okaratzi inkemathaiteri, te nonkovaajatero noñaavaite 10,000 ñaantsi kaari inkemathataitenari.”

irikaite, aña iroyaaventya irimatantyaarori pashini. Ontzimatyeeera intzime impaitya ovaakakoñaaneterine. ²⁸Tekatsirika ovaakakoñaaneterine, ontzimatyee irimairete tsika papatotaiyakani. Intaani iriñaañaashireteri Pava, ari onkarate. ²⁹Oshinetaantsitzi inkamantante apite, terika mava. Iriima pashinepayeeni ontzimatyee impampithashiretakotero kameetharika okaratzi ikamantantziri. ³⁰Irooma intzimerika inkemathatakaanairi Pava, eenirorika ikamantantzira pashine, aritatsi imairetavake onkantya inkamantantantyaarori pashineka.

³¹Tema te arite iriñaavaitaiyeni apiteroka, aña iretavakyaaro aparoni impoña pashine. Ari onkantya iriyotantantyaari maaroni, tharomentashire inkantayetaiya. ³²Itzimirika matakakerori ikamantantajanotanai, iritakera matakakerone iriñaakotanetya inkamantante. ³³Aririka irakivaamashitaitya kaari Pava kantakaanterone. Aña iriira Pava santzikoityaakaantatsiri.

Iroñaaka nonkamantemiro pashine okaratzi jametapiintaari ikaratzi itasorentsishiretakaitairi irapatotaiyaani tsikarikapayeeni: ³⁴Maire okantapiintaiyani tsinaneete, te oshinetaantsite oñaavaiyete. Aña iro aritatsi onkempisantayete, tema iro okantakaantziri Ikantakaanaitane. ³⁵Tzimatsirika ompaitya onkoveri iyotero, osampiteri oime janta opankoki. Te aritzi oñaavaite tsinane aririka irapatoyeetya. ³⁶¿Pikinkishiretaiyanima eerokaitera omopokakaanterori pikinkithatakaantziro iñaane Pava? ¿Eeroma onimotzimi pimayetapiintairo okaratzi jimayetzi pashine kempisantzinkariite tsikarikapayeeni?

³⁷Tzimatsirika janta kantatsiri “Naaka kamantantaneri, naaka antakishire

nokanta,” ontzimatyeeera iriyotemi irika iriira Avinkatharite kantakaarori nosankinatantamirori iroka. ³⁸Terika inkempisantayete irika, eerotya pikempisantataitzi eejatzi irirori. ³⁹Iyekite, ontzimatyeeera pinkokovaperotairo irimatakaitaimiro pinkamantantayetai. Eeromaita pimaperotziro potzitzikayetairi ñaavaiyetzirori pashinethatatsiri ñaantsi. ⁴⁰Irooma pimayetairora irokapayeeni, ñaakotanera pinkantaventyaaro, santzikoiteeni pinkantya.

Irañaantayetaiyaari kamayetatsiri

15 ¹Iyekite, nokovi iroñaaka nonkinkishiretakaimiro tsika okantakoveta Kameethari Ñaantsi okaratzi noñaaventakemiri, poisokerotanaarira pikempisantai. ²Irojatzira ovavisaakoshiretaimineri, eekerorika poisokerotanakityeeyaro noñaaventayetakemiri. ¿Amenaashivaitakama pikempisantayetanai?

³Jiokara kovaperoyetachari, iroora ikamantaitakenari naaka, ipoñaaka nokamantakemiro eejatzi eerokaite: Ikamimentakaira Cristo okantakaanziro akaariperovaitake, jimatajaantakero jimonkaratakaakaro okaratzi iñaaventakotzitataikariri Osankinajanorentsiki. ⁴Ipoñaashitaka ikitataitakeri, iro avisavetaka mava kitaite, joviriintaitairi. Irojatzira iñaaventakotziyeetakari Osankinajanorentsiki. ⁵Ipoña joñaakaari Cefas, joñaakaari eejatzi maaroitani 12 iriyotaane. * ⁶Ipoñaaka joñaakapanaatari eejatzi osheki apaiyetairi iroñaaka “Iyekite,” 500 ikarataiyini. Eenirotatsi jañaayetzi osheki irikaite, arimaitaka makoryaayetake tsikarika ikaratzi. ⁷Ipoña joñaakaari Jacobo, ipoña joñaakaari eejatzi maaroitani Otyaantajanori.*

* **15.5:** Ikantaitziri “Cefas,” irootakera pashine ivairo Pedro. * **15.7:** Ikantaitziri “Jacobo,” irootakera pashine ivairo Santiago, irirentzira Jesús.

⁸Naaka overaantapaakaro joñaakaana eejatzi, kempivaitaka naakami impoivaitziitatsinemi nontzimake. ⁹Tema naakave-taka Otyaantajanori, janaayetanara maaroite pashine. Tetya apantaajatyaa-romi nompaitya “Otyaantajanori,” tema novasankitaavaitakeri kempisantanairiri Pava, apatoventanaariri tsikarikapayeeni. ¹⁰Iro kantamaitacha, tera amenaavaitashitya jineshinonkatziitaana Pava, tema iriitake kantakaakarori Notyaantajanotan-taari iroñaaka. Naakamaitakara antavai-perotaatsiri iroñaaka nanayiri pashinepayeeni, irootajaantakera kantakaantzirori nantashivaivetakari pairani. Tera naaka matashityaarone apaniirini irokapayeeni, aña Pavara neshinonkataanari nomatan-taarori. ¹¹Irootakera nosankinatantakami-rori okaratzi nokinkithatapiintakeri, irojatzira ikinkithatapiintakeri eejatzi pashine Otyaantajanoriite. Irootakera pikempisantayetairi eerokaite.

¹²Aritakera nokinkithayetaimiro joviriintayeetairira Cristo, jovamaaveeta-karira, ¿Opaitama pikantantari: “Eerora añaajaantayetai ankamakerika?”

¹³¿Pikinkishiretatyaama te iroviriinta-jaantayeetairi Cristo? ¹⁴Aririka onkantaami, namenaashivaitakara nokinkithatake, pamenaashivaitakara eerokaite pikempisantaiyakeni. ¹⁵Tema kempivaitakara nothaiyakami noñaaven-takotapiintakeri Pava, nonkantantapiinta-yetake: “Pava oviriintairi Cristo, ari inkempitayetairi eejatzi aakaite.” ¹⁶Arimi onkantaami, eero ipiriintayetaa kamaye-taintsiri, tera ipiriintzita eejatzi Cristo irirori. ¹⁷Terikami iroviriintayeetairi Cristo, pamenaashivaivetakara eerokaite pikempisantayetai. Eekerora pinkaaripe-royetatyeemira tekatsira peyakotaimi-nemi. ¹⁸Aritakemira peyaperovaitakami eejatzi ikaratzi makoryaayetaintsiri, amenaashivaivetakara javentaanaarira Cristo. ¹⁹Inkantamacheetaimi aakaite!

Amenaashivaitakamira aventaanakari Cristo, amenaashivaitakamira okaratzi oyaakoneentavetaari, añaaminthavaita-shitakara kapicheeni iroñaaka. Maperoki-tziivaitakaimi.

²⁰Iro kantacha te ari onkanta. Joviriintayeetairiitsi Cristo ikamaveta-kara. Iriitakera matakakeri jetakaantaro jañagai tsikara inkantayetaiya apaata ikaratzi makoryaayetaintsiri. ²¹Jiroka okantakota iroka: Pairani, okaratzi jantakeri aparoni atziri iro poñaakaanta-karori akaamaneyetzi maaroitene. Iro kantacha iriira eejatzi aparoni atziri poñaakaantaarori ampiriintayetai maaroitene akamayevetaka. ²²Tema iro akaamaneyetantaari maaroitene okantakaantziro asheninkamirinkaitetari Adán-ni. Iro kantacha ari añaayetai maaroitene okantakaantziro asheninkashi-retaari iroñaaka Cristo. ²³Jirokara tsika okantakota iroka: Iri Cristo etaarori ipiriintaa. Impoña impiyeerika apaata, ari iroviriintayetapairi ikaratzi jashiyetaari irirori. ²⁴Ompoñaashitakya onthonkaiya maaroni, iraperotairi Cristo ikaratzi pinkathariventashivaitachari, ikaratzi otzimimovaitashitari ishintsinka. Iriira Cristo matakagairone aakaite onkanta irashitantairi Pava, matzirori Ipinkathari-janoritz. ²⁵Tema jetzineeronkatatyaaro iroñaaka Cristo ipinkathariventantzi, irojatz. Apaata omonkaratantapaakyaari inkitsirinkajaantairi iisaneentayetane, iraatzikantaiyaari iitzi. ²⁶Ovekaraanta-paakyaarone iisaneentane inkitsirinkairi irootakera “Kaamanetaantsi,” inkempita-kaantairo atzirimi onatye iraperotairo. ²⁷Tema aritake iñaaventakotziyeetakari Cristo, ikantaitake:

Itzimi matakakeri ikitsirinkairi
maaroiteni, jimatakeri jaatzikan-
taari iitzi.

Iro kantamaitacha ikaratzi ikantakoyee-tziri jaka “maaroiteni,” tera inkantayeeta-

tye irijatzira Pava inksirinkayetairi, añã iri Pava kantakagaiyaarone irimayetan-tyaarori maaroni. ²⁸Aririka impinkathariventairo Itomi maaroni, iriira Pava pinkathariventairine eejatzi irirori, tema ari ikenakairori irirori Pava impinkathariventantaiyaarori maaroni tzimayetatsiri.

²⁹Eerorikami jañaayetaimi ikaratzi kamayetaintsiri, ¿opaitama joviinkaatzimentantayeetariri kamaintsiri? ³⁰Eejatzi okempitzitari, eerorikami ipiriintayee-taami, ¿opaitama añãantapiintayetakarori aakaite ipatzimaminthavaitayeetai? ³¹Iyekiite, ¿Pithainkatyaanama? ¿Kaarima naaka tharomentaventaamiri nokempisantakaayetaimiri Avinkatharite Jesucristo? Añã omaperotataitatyaa iroka, okantaitatyaa kitaiteriki ikovayeezzi irovamaitena. ³²Ari okempit-zitakari eejatzi jaka nosaikira Efeso-ki, imaimanevaitakena katsimavaiyetatsiri. Eerorikami apiriintayetaami, nonkarata-taiterityaami iriroriite, nonkantavaitashi-tyaami:

Thame anintaavaitavakya, avavaitya, aravaite, oimoshirenkavaitya.

Aamaashiminthatya iro ankame.

³³Irootakera paamaventantyaarori iroka otzimikari pikenakaashitane. “Eerora pitsipaminthatari kaariperori, pimatziro-kari eeroka.” ³⁴Pimpampithashiretaiya kameethaini. Eero pitzipinavaitashita. Kempitaka tzimayetatsi tsikarika pikaratzi eerokaite te piyotakotaajateri Pava. iPashiventaantsiitake!

³⁵Kempitakara tzimayetatsi janta kantashiretatsine: “¿Tsikama inkantyaaka impiriintai tonkitsiporoki? ¿Tsikama onkantaajatyã iriñeetairo ivatha?”

³⁶iMasontzi! Kantatsi oshiyakaantero okantaraniki okitho pankirentsi. Aparoni okitho sampiikitatsineri, ikitakiyeetziri, arira oshookai. ³⁷Iroka okitho pipankita-

piintziri apakithoroini okantaveta, iro kantacha oshookanakerika iroka pashine onkantavaitanakya. Tema te pimpankita-piintero oshookimatakera pankirentsi.*

³⁸Añã iri Pava shookakaayetzirori otzimayetantari ovatha okaratzi ikoviri irirori. Iriitakera nashitakaayetarori ishookakaayetziro, okaratzi tzimayetatsiri pashineyetatsiri pankirentsi. ³⁹Maaroiiteni akaratzi otzimayetzi avatha, tera ari oshiyavakaiyani. Thame oshiyakaantava-kero, aakaite atzirizti anashiyeta avathaki, onashiyeta ivatha piratsiite, tsimeriite, eejatzi shimapayeeni. ⁴⁰Eejatzi ikempiyeta inkiteveri te iroshiyayetai akantayetara aakaite osaviveri.

Otzimimotziri inkiteveri irovaneenkaro, te okempitaro ovaneenkaro aakaite.

⁴¹Tema onashita eejatzi irovaneenkaro ooryaa, irovaneenkaro kashiri, eejatzi irashi impokiropayeeni. Tzimayetatsi tsika ikaratzi impokiro kaari kempitaye-tyaarine pashine.

⁴²Arira ankantayetaiyaara aakaite ampiriintayetarika. Tema ikitatapiinta-yeetziro iroñaaka avatha, ari oshititziri, iro kantacha aririka iroviriintayeetairo, pashine onkantayetanaia eero oshitzivai-tai. ⁴³Aririka inkitayeetero avatha manintaaro onatzi, iro kantacha ari iroviriintayeetairo onkantya ovaneenkaye-tantaiyaari. Te aavyaavaitanete iroñaaka avatha, iro kantacha ari iroviriintayeetairo ontzimantaiyaari oshintsinka. ⁴⁴Okaratzi ikitayeetziri avatha tzimavetachara oshire. Iro kantacha aririka iroviriintayeetairo avatha, arira ontzimayetai atasorenka. Ari ikantayetari maaroni añãayetziri iroñaaka otzimi ishire, iroora ayotantayetari tzimatsi eejatzi pashine avatha tziimaatsine otasorenka. ⁴⁵Ari okanta josankinatako-yeetakeri etanakarori shirampari, Adán, ikantaitzi:

* 15.37: Kantakotachari jaka “pankirentsi,” iroora trigo, okarayetzi oshiyayetarori.

Iro etanakarori jañaanake, ipoña
otzimanake ishire.

Iriima irika oyaatapaa-
kera, otzimotziri irirori itasorenka,
iriitakera añaashiretakaantatsine. ⁴⁶Arira
akantayetari. Te otzimimovetai
atasorenka ovakeraini. Aña iro etanakaro
otzimavetaka ashire, impoña ontzimaye-
tai atasorenka. ⁴⁷Tema irika etanakarori
shirampari, kipatsira jaayeetake,
jovetsikapithayeetakeri. Iriima
apitetanaintsiri shirampari, inkitekira
ipoñaakaro irirori. ⁴⁸Tsikara ikantajaan-
tara jovetsikayeetakeri kipatsipitha irika
etakarori, iriira akempiyetakari aakaite.
Iriima ikaratzi inkiteveriite, iriira
kempitakarori irika poñeenchari inkiteki.
⁴⁹Arira ankantayetaiyaari eejatzi aakaite.
Tema oshiyayevetakari atzimayetake
irika jovetsikapithayeetakeri kipatsi,
aritakera oshiyayetaiyaari eejatzi irika
poñeenchari inkiteki. ⁵⁰Iyeikiite, jiroka
okantakota okaratzi nokantakeri: Eero
okantzi isaikayetai tsika ipinkathariven-
tantzi Pava ikaratzi tzimayetatsiri ivatha,
iriraane, shitzitaatsine ivatha. Aña
iriitakera saikayetaatsine janta inkarate
kaari shitziyetaatsine ivatha.

⁵¹Pinkeme, nonkamantemiro kaari
jiyotakoyeetzi pairani. Jirokara: Arira
impashinetakaayeetai maaroni aakaite.
Iro kantacha eerora añaayetziro maaroi-
teni aakaite amakoryaayete. ⁵²Apaata
ovekaraantapaakyaarone kitaite,
omapokashitaiyaara intyoooyetai.
Apathakero onkantapaintya iroovaitake
amachookapainte. Arira iroviriintayee-
tairi kamayetaintsiri, onkantya irañaanta-
yetantaiyaarori vathatsi kaari shitzitane-
taatsine. Irooma maaroi-teni aakaite
añaayetatsiri impashinetakaayeetai.
⁵³Okaratzi avathatari iroñaaka shitzitane-

tatsiri, impashinetakaayeetairo eero
oshitzivaitantaa. Akarayetzi akaamane-
vaitanetzi iroñaaka ari impashinetakaa-
yeetai, kañaaneri ankantayetaiya.
⁵⁴Aririka omonkarapaitetaiya iroka, arira
omonkarataiyaari okaratzi joshiyakaa-
ventaitakero “Kaamanetaantsi,” okempi-
takotari atziri, ikantaitake:

Irika ipaiyeetakeri “Kitsirinkaneri,”
japerotairo ipaitayeetziri “Kaama-
netaantsi.”

⁵⁵iKaamanetaantsi! ¿Kantatsima
pinkitsirinkantai eeroka iroñaaka?
iKaamanetaantsi! ¿Eenirotatsima
iroñaaka pithoyene?

⁵⁶Okaratzi oshiyakaaventachari jaka
othoyene, irootakera kaariperonkantisi.
Irootakera Ikantakaantaitane iyotakairi
tzimataitatsira akenakaashitane. ⁵⁷Iro
kantacha nopaasoonketziri Pava, tema iri
matakagairori aakaite oitsinampaantaa-
rori, jotyaaantairira Jesucristo ikitsirinkan-
taarori “Kaamanetaantsi.”

⁵⁸Iyeikiite, ontzimayeeera pinkyaaryoo-
tapiintayetai, pantavaitapiintaineri
Avinkatharite. Tema aritake piyotayetai
te pamaaavaitashitya, iriitakera
Avinkatharite matakaimirori.

Kireeki jotyaaantaitziniriri itasorentsitakaitairi

16 ¹Iroñaaka nosankinatakoteri
apiyotziri kireeki otyaanteneriri
ikaratzi itasorentsitakaitairi. Nonkantaye-
taimiro okaratzi nokantayetakeriri
Galacia-satzi. ²Aririka papatotapiintai-
yaani, ontzimayeeera pookayete kapiche
eerokaite tzimimotzimiri. Ari onkantya
eero nopankiventantapaakaro naaka,
nareetapaakyaamirika janta. * ³Aririka
nareetakyaami kantatsira pimpairyee
aanakerine kireeki janta Jerusalén-ki

* **16.2:** Kantakotachari jaka “papatotapiintaiyaani,” irojatziro ikantayeetzitari “etapiintarori
kitaite pashineki domingo.”

intsipataanakero nosankinarepayeeni.

⁴Arira nonkaratanakeri naaka niyaate janta, añaamatsitavake ari nonkantakero.

Ikinkishiretari iranteri Pablo

⁵Eerora nareetizitami, aña netapaintyaaro niyaate Macedonia-ki, impoña nimpoitapaakero janta pinampiki. ⁶Aririka nareetakyaami, aamaashitya osamani nosaikimotanakemi, kempitaka ari nonkyaarontsitakoteri. Impoñaashitakya potyaantaina tsikarika nokoviro niyaatai. ⁷Tera nonkovero naaka kapicheeni onkantya nonkivantapaintemi. Aña nokovatzí osamani nosaikimovaitapaintemi, iriirika Avinkatharite shinetainarone. ⁸Irojatziitara nosaikavake jaka Efeso-ki, irojatzi areetantakya kitaite joimoshirenkayeetziro “Aavataantsi.”* ⁹Iroora nomatantyaarori iroka eenirotatsi iroñaaka jaka osheki nantavaitavaineri Avinkatharite, kameetha okanta noñaakero. Tzimake osheki maimaneminthatakenari.

¹⁰Aririka irareetakyaami Timoteo, paakameethatavakeri, tema irijatzi antavaitaineriri Avinkatharite, ari joshiyana naaka. ¹¹Te arite intzimayete janta manintavaiterine. Iro aritatsi paapatziyavakyaari, irojatzi iravisantakyaari impiyeera naakaki. Tema oyaaventa novakeri impoke intsipayetakyaari pashinepayeeni iyeikiite.

¹²Iriima Iyeki Apolos, nokantakeri intsipayetanakyaari ikaratzi notyaantaimiri eerokaite. Iro kantacha te inkove iriyaate irirori. Añaamatsitavake ari irimatakero apaata.

Ovekaraantarori ovethataantsi

¹³Paamaventaiyaani eerokaite, poisokerotyaa ro pikempisantanakeri, shirampari

pinkantanakya, pishintsishireyete.

¹⁴Etakotane pinkantavakaayetaiya, pantzimotavakaiyaarika tsikarika ompaiyeta.

¹⁵Iyeikiite, piyotaiyirini eerokaite saikavankotziriri Estéfnas, iriiyetake etanakarori ikempisantayetanake pinampiki Acaya. Ikamaiyetanaaro iriroriite jantavaiventanairi itasorentsitakaitairi. ¹⁶Noshintsithatemi eerokaite pinkempisantairi iriroriite, ari pinkempitzityaariri eejatzi kempitakariri ikaratakeri jantavaitaiyini, kamaitanaarori. ¹⁷Osheki nokimoshiretake noñaakero jareetakana Estéfnas, itsipatapaakari Fortunato, eejatzi Acaico. Iriitakera ovakoventapaakemiri eerokaite tera onkante pareetaiyaani jaka, ¹⁸potapishiretantyaanari. Iriiyetakera otapishireyetaamiri eejatzi eerokaite janta. Piñaapinkathayeta-vairi.

¹⁹Jovethayetamira apatoventapiintakariri Pava jaka Asia-ki. Jovethatziitami eejatzi Aquila opoña Priscila. Arira ikempitzitakamiri eejatzi ikaratzi apatoventapiintakariri Pava ipankoki.

²⁰Jovethatziitami eejatzi pashine iyeikiite. Etakora pinkantya povethatavakaayetanaiya.

²¹Irooma iroka, iroora nosankinatajaan-tzimiri nakoki naaka, novethatami.

Naakatakera Pablo. ²²Irovasankitaaveetapaiyaari kaari etakotaiyaarine Avinkatharite. Impiyitziitaitaityaata thaankiperoini Avinkatharite. ²³iOnkamintha ineshinonkayetaimi Avinkatharite Jesucristo!

²⁴Netakotami maaroiteni eerokaite, iriira Cristo Jesús matakainarone. Arira onkantyaari.

* 16.8: Kantakotachari jaka “Aavataantsi,” irojatziro ikantayeetziitari “Pentecostés.”